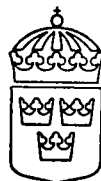

Regeringens proposition

1989/90:82

om beslag och kvarstad i internationella
förhållanden, m. m.

Prop.
1989/90:82

Regeringen föreslår riksdagen att anta de förslag som har tagits upp i bifogade utdrag ur regeringsprotokollet den 25 januari 1990.

På regeringens vägnar

Ingvar Carlsson

Laila Freivalds

Propositionens huvudsakliga innehåll

Svensk rätt tillåter endast i begränsad utsträckning att tvångsmedel används i brottmål för utländska myndigheters räkning. I propositionen föreslås att möjligheterna att besluta om beslag på begäran av främmande stat utvidgas till att avse också egendom som kan antas vara förverkad genom brott. Det föreslås vidare nya bestämmelser om kvarstad för att säkerställa verkställighet i Sverige av utländska värdeförverkanden.

De föreslagna lagändringarna om beslag och kvarstad på begäran av främmande stat behövs för att Sverige skall kunna tillträda vissa internationella överenskommelser om samarbete på straffrättens område, bl. a. en överenskommelse mellan Sverige och Storbritannien och Nordirland om tvångsåtgärder och förverkande avseende vinning av brott. I propositionen föreslås att riksdagen godkänner nämnda överenskommelse. Överenskommelsen, som kan antas få sin största betydelse i kampen mot den internationella narkotikabrottsligheten, föranleder också vissa ändringar i lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdomar. Även dessa ändringar behandlas i detta ärende.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 1990.

1 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1975:295) om användning av vissa tvångsmedel på begäran av främmande stat

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1975:295) om användning av vissa tvångsmedel på begäran av främmande stat

dels att 1 – 3, 5, 7 – 12 §§ skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas tre nya paragrafer, 2 a, 9 a och 13 §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Är någon i främmande stat misstänkt, tilltalad eller dömd för där straffbelagd gärning, får *enligt vad som föreskrives i denna lag föremål eller skriftlig handling, som finns här i riket, efter framställning tagas i beslag och överlämnas till den främmande staten.*

Är någon i främmande stat misstänkt, tilltalad eller dömd för *en där straffbelagd gärning, eller förs talan särskilt om förverkande i en främmande stat, får det efter framställning från den främmande staten beslutas om beslag eller kvarstad enligt vad som föreskrivs i denna lag.*

Beslag får avse föremål eller skriftlig handling som finns i Sverige. Bestämmelserna i 27 kap. 2 och 3 §§ rättegångsbalken skall tillämpas. För eftersökande av egendom som är underkastad beslag får husrannsakan företas enligt vad som föreskrivs i 28 kap. 1 och 3 §§ rättegångsbalken.

2 §

Egendom som *avses i 1 § får tagas i beslag, om den skäligen kan antagas äga betydelse för utredning om gärningen eller vara någon frånhänd genom denna. Bestämmelserna i 27 kap. 2 och 3 §§ rättegångsbalken äger därvid motsvarande tillämpning.*

Egendom som skäligen kan *antas ha betydelse för utredning om gärningen eller vara frånhänd någon genom denna får tas i beslag och överlämnas till den främmande staten.*

För eftersökande av egendom som är underkastad beslag får husrannsakan företagas enligt vad som föreskrives i 28 kap. 1 och 3 §§ rättegångsbalken.

Första stycket gäller också egendom som skäligen kan antas vara förverkad på grund av brott, om egendomen hade kunnat förverkas enligt svensk lag i en rättegång i Sverige och det finns särskilda skäl att överlämna egendomen till den främmande staten.

2 a §

Om förverkande som beslutas efter en rättegång i den främmande staten kan verkställas här, får

1. egendom som i rättegången har förverkats eller skäligen kan antas vara förverkad på grund av brott tas i beslag,

2. det beslutas om kvarstad på så mycket av den berördes tillgångar som motsvarar värdet av vad som har förverkats eller skäligen kan antas vara förverkat, om det skäligen kan befaras att verkställighet av det utländska förverkandebeslutet annars skulle försvåras.

3 §¹

Med anledning av framställning från annan stat än Danmark, Finland, Island eller Norge får åtgärd enligt 1 § *ej vidtagas*, om hinder mot utlämning för brottet skulle ha förelegat enligt 4 § första stycket första punkten, 5 § eller 10 § lagen (1957:668) om utlämning för brott.

När fråga är om framställning från Danmark, Finland, Island eller Norge får åtgärden *ej vidtagas*, om hinder mot utlämning för brottet skulle ha förelegat enligt 3 § första stycket eller 5 § lagen (1959:254) om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge.

Skulle hinder mot utlämning för brottet ha förelegat enligt 6 § lagen om utlämning för brott eller 4 § lagen om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge, får åtgärden vidtagas endast om framställningen har gjorts av stat som har tillträtt den europeiska konventionen den 27 januari 1977 om bekämpande av terrorism och gärningen utgör brott som avses i denna konvention.

5 §²

Framställning från annan stat än Danmark, Finland, Island eller Norge skall inges till utrikesdepartementet. Den skall göras på diplomatisk väg, om Sverige inte i förhållande till den främmande staten har överenskommit om att tillämpa en annan ordning.

¹ Senaste lydelse 1977:436.

² Senaste lydelse 1981:1303.

Framställningen skall innehålla *uppgift* om personens namn, nationalitet och hemvist, den egendom som *avses*, brottets beskaffenhet, tid och plats för brottet samt i den främmande staten *tillämpliga straffbestämmelser*. Har dom meddelats i den främmande staten, skall *avskrift därav* fogas vid framställningen. I annat fall skall *uppgift* lämnas om de omständigheter som åberopas till stöd för misstanken eller åtalet och, i förekommande fall, *det* enskilda anspråk *varom är fråga*.

Framställningen skall innehålla *uppgifter* om personens namn, nationalitet och hemvist, den egendom *eller det belopp* som *framställningen avser*, brottets beskaffenhet, tid och plats för brottet samt *de straffbestämmelser som är tillämpliga* i den främmande staten. Har dom meddelats i den främmande staten, skall *en kopia av domen* fogas vid framställningen. I annat fall skall *uppgifter* lämnas om de omständigheter som åberopas till stöd för misstanken eller åtalet och, i förekommande fall, enskilda anspråk. *En framställning som avses i 2 a § bör i förekommande fall innehålla uppgifter om när åtal skall väckas eller dom kan meddelas.*

7 §

Riksåklagaren skall låta *företaga* de åtgärder som påkallas av framställningen. Bestämmelserna i 27 kap. 9–13 §§ samt 28 kap. 4–10 §§ rättegångsbalken *äger* därvid *motsvarande tillämpning*.

Riksåklagaren skall låta *företa* de åtgärder som påkallas av framställningen. Bestämmelserna i 26 kap. 3 § *första stycket*, 27 kap. 9–13 §§ samt 28 kap. 4–10 §§ rättegångsbalken *skall* därvid *tillämpas*.

8 §

Verkställt beslag skall skyndsamt anmälas hos rätten för prövning, huruvida beslaget är lagligen grundat och följaktligen skall bestå samt om det är påkallat att vid egendomens överlämnande till den främmande staten *föreskriva förbehåll som avses i 4 §*.

Verkställda beslag *som avses i 2 §* skall skyndsamt anmälas hos rätten för prövning, huruvida beslaget är lagligen grundat och följaktligen skall bestå samt om det är påkallat att *föreskriva förbehåll som avses i 4 §* vid egendomens överlämnande till den främmande staten.

Rätten skall så snart det kan ske hålla förhandling i frågan. Om förhandlingen gäller i tillämpliga delar bestämmelserna i 24 kap. 17 § andra stycket rättegångsbalken. Rättens avgörande av saken sker genom beslut.

Efter rättens beslut skall riksåklagaren med eget yttrande överlämna ärendet till regeringen.

Har rätten funnit att ett verkställt beslag inte är lagligen grundat, skall regeringen avslå framställningen. I annat fall skall regeringen pröva om den beslagtagna egendomen skall överlämnas till den främmande staten. Vid bifall till framställningen skall regeringen föreskriva de förbehåll enligt 4 § som rätten har funnit

*påkallade eller som regeringen an-
nars anser nödvändiga.*

9 §

*Sedan de åtgärder som avses i 7
och 8 §§ fullgjorts, överlämnar riks-
åklagaren ärendet jämte eget yt-
tande till regeringen.*

*Har rätten funnit verkställt beslag
ej vara lagligen grundat, skall rege-
ringen avslå framställningen. I an-
nat fall prövar regeringen, om den
beslagtagna egendomen skall över-
lämnas till den främmande staten.
Vid bifall till framställningen skall
föreskrivas de förbehåll enligt 4 §
som rätten funnit påkallade eller
som regeringen eljest finner erfor-
derliga.*

*Ärenden om verkställda beslag
som avses i 2 a § och framställning-
ar om kvarstad skall skyndsamt
överlämnas till rätten för prövning.*

*För rättens handläggning gäller
8 § andra stycket. I brådsakande fall
får rätten omedelbart bevilja kvar-
stad att gälla till dess annat be-
stäms. Beslutas kvarstad, gäller 26
kap. 4 § tredje stycket och 8 § rätte-
gångsbalken.*

*När rätten beslutar om kvarstad
eller fastställer ett verkställt beslag,
skall rätten bestämma hur länge åtgärden
längst får bestå. Den be-
stämda tiden får förlängas om det
finns anledning till det. Om det inte
längre finns skäl för kvarstad eller
beslag, skall rätten häva åtgärden.
Innan kvarstaden eller beslaget
hävs, skall rätten genom utrikesde-
partementets förmedling ge den
främmande staten tillfälle att yttra
sig, om det inte är uppenbart obe-
hövligt. I annat fall skall åtgärden
bestå till dess att ansökan om verk-
ställighet prövas.*

*Riksåklagaren skall underrätta
utrikesdepartementet om de åtgärder
som har vidtagits enligt denna
paragraf.*

9 a §

*Ärenden som avses i 9 § skall prö-
vas av Stockholms tingsrätt. Tings-
rätten får också pröva frågor som
avses i 8 §, om det föranleds av den
utländska framställningen.*

10 §

*Framställning från Danmark,
Finland, Island eller Norge skall gö-
ras av vederbörande polis- eller
åklagarmyndighet antingen hos
riksåklagaren eller, om det är känt*

*Framställning från Danmark,
Finland, Island eller Norge skall gö-
ras av vederbörande polis- eller
åklagarmyndighet antingen hos
riksåklagaren eller, om det är känt*

var egendomen finns, hos *stats- eller distriktsåklagare*.

var egendomen finns, hos *annan allmän åklagare*.

Angående framställningen gäller bestämmelserna i 5 § andra stycket.

11 §

Finner åklagaren att hinder mot bifall till framställningen föreligger enligt denna lag eller att bifall *eljest* bör vägras, skall han genast avslå framställningen. I annat fall skall han *företaga* de åtgärder som påkallas av framställningen. Därvid *äger* bestämmelserna i 27 kap. 9–13 §§ samt 28 kap. 4–10 §§ rättegångsbalken *motsvarande tillämpning*.

Finner åklagaren att hinder mot bifall till framställningen föreligger enligt denna lag eller att bifall bör vägras *av andra skäl*, skall han genast avslå framställningen. I annat fall skall han *företa* de åtgärder som påkallas av framställningen. Därvid *skall* bestämmelserna i 26 kap. 3 § *första stycket*, 27 kap. 9–13 §§ samt 28 kap. 4–10 §§ rättegångsbalken *tillämpas*.

12 §

Verkställt beslag skall skyndsamt anmälas hos rätten. Denna *prövar* om beslaget är lagligen grundat och *avgör* om egendomen skall överlämnas till den främmande staten. *Bifalles* framställningen, skall rätten föreskriva de förbehåll enligt 4 § som *finnes erforderliga*.

Verkställda beslag som *avses i 2 §* skall skyndsamt anmälas hos rätten. Denna *skall pröva* om beslaget är lagligen grundat och *avgöra* om egendomen skall överlämnas till den främmande staten. *Om* framställningen *bifalls*, skall rätten föreskriva de förbehåll enligt 4 § som *är nödvändiga*.

I fråga om rättens handläggning av ärendet gäller vad som föreskrives i 8 § andra stycket.

13 §

För ärenden om verkställda beslag som avses i 2 a § och framställningar om kvarstad gäller 9 § första–tredje stycket. Yttranden som avses i 9 § tredje stycket får inhämtas direkt hos vederbörande polis- eller åklagarmyndighet.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1990.

Lag om ändring i lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom

Härigenom föreskrivs att 9, 14 och 18 §§ lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

9 §

Sedan framställning om verkställighet överlämnats till riksåklagaren, gör denne ansökan till rätten om dess prövning av framställningen, om ej annat följer av 16 eller 19–22 §§. Rörande sakens handläggning gäller i tillämpliga delar rättegångsbalkens bestämmelser om rättegången i brottmål, om ej annat följer av denna lag. Rättens avgörande av saken sker genom dom.

Sedan framställning om verkställighet överlämnats till riksåklagaren, gör denne ansökan till rätten om dess prövning av framställningen, om ej annat följer av 16 eller 19–22 §§. Rörande sakens handläggning gäller i tillämpliga delar rättegångsbalkens bestämmelser om rättegången i brottmål, om ej annat följer av denna lag. *Avser framställningen förverkande som angår någon annan än den dömda, skall särskild talan föras mot honom, om han inte har hörts i den utländska rättegången. För sådan talan gäller i tillämpliga delar reglerna i rättegångsbalken om åtal för brott på vilket inte kan följa svårare straff än böter. Rättens avgörande av saken sker genom dom.*

Vid förhandling i mål om verkställighet av europeisk brottmålsdom skall den dömda höras personligen, om han begär det. Är den dömda berövad friheten i den stat där domen meddelats, får dock förhandling äga rum i den dömdes frånvaro, även om han begärt att bli hörd personligen.

14 §

Har genom den utländska domen visst belopp i pengar eller värdet av viss egendom förklarats förverkat, bestämmer rätten, med tillämpning av den växelkurs som gäller vid tiden för beslutet, ett motsvarande förverkandebelopp i svenska kronor.

Har genom den utländska domen visst belopp i pengar eller värdet av viss egendom förklarats förverkat, bestämmer rätten, med tillämpning av den växelkurs som gäller vid tiden för beslutet, ett motsvarande förverkandebelopp i svenska kronor. *Om förverkandebeloppet uppenbarligen överstiger det belopp som skulle ha förverkats enligt svensk lag om rättegången ägt rum i Sverige, får rätten sätta ned beloppet i motsvarande mån.*

Har visst föremål förklarats förverkat, får rätten förklara föremålet förverkat endast om det kun-

Har ett föremål förklarats förverkat, får rätten förklara föremålet förverkat endast om det kunnat för-

nat förklarats förverkat enligt svensk lag, *därest lagföringen ägt rum i Sverige.*

klaras förverkat enligt svensk lag i en rättegång i Sverige.

Angår förverkandet någon annan än den dömda, får rätten besluta om förverkande endast om förverkande hade kunnat ske enligt svensk lag i en rättegång i Sverige.

18 §

Har framställning om verkställighet av europeisk brottmålsdom gjorts, kan egendom som genom domen förklarats förverkad *tagas* i beslag, om beslag kunnat ske, *därest lagföringen skett vid svensk domstol.* Beslut om beslag meddelas av riksåklagaren eller rätten. I fråga om beslag enligt denna paragraf *äger* i övrigt bestämmelserna i 27 kap. rättegångsbalken *motsvarande tillämpning.*

Har framställning om verkställighet av europeisk brottmålsdom gjorts, kan egendom som genom domen förklarats förverkad *tas* i beslag, om beslag *hade* kunnat ske enligt svensk lag i en rättegång i Sverige. Beslut om beslag meddelas av riksåklagaren eller rätten. I fråga om beslag enligt denna paragraf *skall* i övrigt bestämmelserna i 27 kap. rättegångsbalken *tillämpas.* *Bestämmelser om beslag och om kvarstad finns också i lagen (1975:295) om användning av vissa tvångsmedel på begäran av främmande stat.*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1990.

Lag om ändring i lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m. m.

Härigenom föreskrivs att i lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m. m. skall införas en ny paragraf, 4 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 a §

Bestämmelser om användning av beslag och kvarstad på begäran av myndigheter i Danmark, Finland, Island och Norge finns i lagen (1975:295) om användning av vissa tvångsmedel på begäran av främmande stat.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1990.

Lag om ändring i lagen (1959:254) om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge

Härigenom föreskrivs att 9 § lagen (1959:254) om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*9 §¹

Framställning om utlämning skall av polis- eller åklagarmyndighet i den stat som önskar utlämningen göras antingen hos riksåklagaren eller, om gärningsmannens uppehållsort i riket är känd, direkt hos *stats- eller distriktåklagare*.

Framställning om utlämning skall av polis- eller åklagarmyndighet i den stat som önskar utlämningen göras antingen hos riksåklagaren eller, om gärningsmannens uppehållsort i riket är känd, direkt hos *annan allmän åklagare*.

Om icke den, som begäres utlämnad, enligt vad i 10 § sägs samtycker till utlämning eller erkänner den gärning för vilken utlämning begäres eller, om framställningen avser flera gärningar, någon av dessa, skall framställningen grundas på en av domstol i den stat, från vilken framställningen inkommit, meddelad fällande dom eller ock annat av domstol i nämnda stat meddelat beslut, varav framgår, att domstolen funnit sannolika skäl föreligga till misstanke att den som begäres utlämnad begått det uppgivna brottet. Begäres någon utlämnad för att lagföras för flera brott är det tillfyllest att till grund för framställningen föreligger sådant beslut beträffande allenast något av brotten.

Vid framställningen skall, om det i förekommande fall ej framgår av domen eller beslutet, fogas uppgift om personens nationalitet och hemvist, brottets beskaffenhet, tid och plats för detta samt i den främmande staten tillämpliga straffbestämmelser. Signalement skall om möjligt företes.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1990.

¹ Senaste lydelse 1975:294.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 25 januari 1990

Närvarande: statsministern Carlsson, ordförande, och statsråden Feldt, Hjelm-Wallén, S. Andersson, Göransson, Gradin, R. Carlsson, Johansson, Lindqvist, G. Andersson, Lönnqvist, Thalén, Engström, Freivalds, Wallström, Lööw, Persson, Molin, Sahlin

Föredragande: statsrådet Freivalds

Proposition om beslag och kvarstad i internationella förhållanden, m. m.

1 Inledning

I promemorian (Ds Ju 1987:12) Beslag, kvarstad och vittnesförhör i internationella förhållanden, som upprättats inom justitiedepartementet år 1987, föreslogs nya bestämmelser som innebär att beslag och kvarstad skall kunna användas i Sverige på begäran av främmande stat för att säkra verkställighet av utländska beslut om sak- eller värdeförverkanden. Bestämmelserna skulle enligt förslaget tas in i lagen (1975:295) om användning av vissa tvångsmedel på begäran av främmande stat. I promemorian föreslogs också en ny lag om överföring av frihetsberövade personer för vittnesförhör utomlands. Promemorian har remissbehandlats.

År 1986 inleddes förhandlingar mellan å ena sidan Sverige och å andra sidan Storbritannien och Nordirland om en överenskommelse om tvångsåtgärder och förverkande avseende vinning av brott. Förhandlingarna påbörjades i Stockholm i november 1986, fortsatte i London i april 1988 och avslutades i Stockholm i februari 1989. Överenskommelsen, som undertecknades den 14 december 1989, har upprättats på engelska och svenska språken och båda texterna har lika giltighet. För att Sverige skall kunna tillträda överenskommelsen måste vissa lagändringar göras, bl. a. sådana lagändringar i fråga om beslag och kvarstad som har behandlats i 1987 års promemoria.

Jag tar därför nu upp de frågor om användning av kvarstad och beslag på begäran av främmande stat som behandlas i promemorian. Jag tar också upp vissa andra lagstiftningsfrågor som föranleds av överenskommelsen med Storbritannien och Nordirland. Jag avser att senare, i samband med att jag tar upp vissa andra frågor om inbördes rättshjälp i brottmål, ta upp frågan om överföring av frihetsberövade personer för förhör i utländska förundersökningar och rättegångar. Till protokollet i detta ärende bör fogas dels promemorians författningsförslag som *bilaga 1* dels en förteckning över remissinstanserna som *bilaga 2* dels den svensk-brittiska överenskommelsen som *bilaga 3*. Remissvaren finns tillgängliga i lagstiftningsärendet (dnr 87 – 1902).

Regeringen beslutade den 16 november 1989 att inhämta lagrådets yttrande över lagförslagen. De lagförslag som remitterats till lagrådet bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 4*.

Lagrådet har lämnat förslagen utan erinran. Lagrådets yttrande bör fogas till protokollet som *bilaga 5*.

En del ändringar av språklig och redaktionell natur bör göras i förhållande till det remitterade förslaget. Dessutom förordar jag, efter påpekande från riksåklagaren, ytterligare en ändring i lagen om användning av vissa tvångsmedel på begäran av främmande stat. Jag återkommer till denna fråga i specialmotiveringen till 10 § nämnda lag. Motsvarande ändring bör också göras i 9 § lagen (1959:254) om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge. Dessa ändringar är av sådant slag att lagrådets hörande skulle sakna betydelse.

2 Allmän motivering

2.1 Allmänna utgångspunkter

Ett utomlands meddelat beslut om förverkande i brottmål kan under vissa förutsättningar verkställas i Sverige enligt lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom (internationella verkställighetslagen) och enligt lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m. m. (nordiska verkställighetslagen).

Möjligheterna att på förhand säkra verkställigheten genom beslag och kvarstad i Sverige är dock mycket begränsade, särskilt i utomnordiska förhållanden. Svensk rätt tillåter nämligen endast i begränsad utsträckning användning av tvångsåtgärder i brottmål för utländska myndigheters räkning.

Enligt lagen (1975:295) om användning av vissa tvångsmedel på begäran av främmande stat (tvångsmedelslagen) kan egendom under vissa förutsättningar tas i beslag på begäran av främmande stat och överlämnas till staten i fråga. Ett sådant beslag får avse egendom som kan antas äga betydelse för utredning om brott eller vara någon fränhänd genom brott. Egendom som kan antas vara förverkad genom brott kan i princip inte tas i beslag enligt tvångsmedelslagen. Egendom som har förklarats förverkad i en utländsk dom kan tas i beslag enligt internationella verkställighetslagen men först sedan en framställning gjorts om verkställighet i Sverige av domen i fråga. Beslag kan inte ske förrän en dom har meddelats och vunnit laga kraft i den främmande staten. Det finns överhuvudtaget inte några bestämmelser om kvarstad i brottmål för utländska myndigheters räkning.

I nordiska förhållanden är utrymmet för reella straffprocessuella tvångsåtgärder större än vad som är fallet i fråga om utomnordiska stater. Förutsättningarna för och förfarandereglerna vid användning av beslag enligt tvångsmedelslagen är sålunda mindre stränga de nordiska länderna emellan. Dessutom kan ett beslut om beslag eller kvarstad som har medde-

lats i något av de nordiska grannländerna för att trygga anspråk på bl. a. förverkande verkställas här i riket, vilket alltså inte kan komma i fråga när det gäller beslut som har meddelats i ett utomnordiskt land.

En av de straffprocessuella tvångsmedlens funktioner är att säkra domens verkställighet. Men en utomlands meddelad dom i brottmål kan — om man bortser från nordiska förhållanden — överhuvudtaget inte verkställas här i landet innan domen har vunnit laga kraft. Om det i den utländska domen förordnas om sak- eller värdeförverkande och den tilltalade har tillgångar i Sverige som kan tas i anspråk för verkställighet av förverkandebeslutet, finns det alltså en risk för att kommande verkställighet av domen försåras. Avsaknaden av möjligheter att besluta om beslag och kvarstad när det rättsliga förfarandet äger rum utomlands medför olägenheter som blir mer framträdande allteftersom kriminaliteten internationaliseras. Samtidigt har det internationella samarbetet i fråga om förverkande av vinning av brott intensifierats under senare år. En förutsättning för att Sverige skall kunna delta i detta samarbete, som är särskilt betydelsefullt i det internationella samarbetet mot narkotikabrottsligheten, är att vi kan erbjuda bistånd i form av beslag och kvarstad för att säkra kommande verkställighet av utländska domar.

Den inledningsvis omnämnda överenskommelsen med Storbritannien och Nordirland innehåller bestämmelser om användning av sådana tvångsåtgärder. Jag vill också nämna den FN-konvention mot olaglig hantering av narkotika och psykotropa ämnen som antogs i Wien den 19 december 1988 och som bl. a. innehåller bestämmelser om verkställighet av utländska förverkandebeslut och om bistånd med reella straffprocessuella tvångsmedel till den stat där förundersökning eller rättegång pågår. Konventionen har undertecknats av Sverige, och för att den skall kunna ratificeras krävs lagändringar i fråga om användning av beslag och kvarstad på begäran av främmande stat. Motsvarande bestämmelser förekommer också i olika utkast till avtal som är föremål för överläggningar såväl bilateralt mellan Sverige och andra stater som multilateralt. Ett utkast till modellavtal om inbördes rättshjälp i brottmål som kommer att behandlas under FN:s åttonde kongress om brottsbekämpning år 1990 innehåller sådana bestämmelser. Likaså är frågan aktuell i olika arbetsgrupper inom Europarådet. En av dessa har till uppgift att se över olika europaråds-konventioner på straffrättens område medan en annan utarbetar utkast till en europeisk konvention om efterforskande, beslag och förverkande av vinning av brott.

I 1987 års promemoria föreslås vissa lagändringar som innebär att kvarstadsinstitutet skall kunna användas på begäran av främmande stat och att det införs vidgade möjligheter att förordna om beslag på begäran av främmande stat. De föreslagna lagändringarna tar sikte på användningen av beslag och kvarstad för att säkra verkställighet av utländska beslut om sak- och värdeförverkanden och avhjälp därmed den brist i den svenska lagstiftningen som jag nyss har redovisat.

Huvudlinjerna i förslaget tillstyrks eller lämnas utan erinran av samtliga remissinstanser. Det framhålls allmänt att den föreslagna lagstiftningen är angelägen. Enstaka remissinstanser har, utan att för den skull motsätta sig

lagändringarna, ifrågasatt om det finns behov av att utvidga möjligheterna att överlämna beslagtagna egendom till främmande stat. Enligt *riksåklagaren* är de framlagda förslagen ägnade att öka möjligheterna till en effektivare brottsbekämpning på det internationella området, något som framstår som särskilt angeläget i fråga om narkotikabrott, bedrägerier och andra former av ekonomisk brottslighet. Riksåklagaren tillstyrker att förslaget läggs till grund för lagstiftning och har inte några väsentliga invändningar mot enskildheterna i förslagen. Enligt *rikspolisstyrelsen* är det angeläget att stärka Sveriges möjligheter att medverka i ansträngningarna att komma till rätta med den alltmera internationaliserade kriminaliteten. Såväl riksåklagaren som rikspolisstyrelsen påpekar att ett genomförande av förslagen bör öka möjligheterna för svenska myndigheter att få motsvarande bistånd från andra länder. Några remissinstanser har framfört smärre invändningar eller ändringsförslag när det gäller vissa enskildheter i förslaget.

Även jag ansluter mig till huvuddragen av promemorians förslag och de överväganden som ligger bakom dessa. I fråga om vissa enskildheter förordar jag emellertid en annan lösning än den som föreslagits i promemorian.

Överenskommelsen med Storbritannien och Nordirland förutsätter som jag redan har sagt sådan lagstiftning om kvarstad och beslag som behandlas i promemorian. Därutöver aktualiserar överenskommelsen vissa lagändringar som hänför sig till verkställighetsstadiet. Det gäller frågorna om verkställighet i Sverige av utländska förverkanden som rör annan än den som dömts för brottet och möjligheten att i Sverige ompröva storleken på det belopp som förverkats genom den utländska domen.

Innan jag närmare går in på de olika förslagen och innehållet i den svensk-brittiska överenskommelsen vill jag redogöra något för den gällande svenska lagstiftningen om förverkande och om verkställighet av utländska brottmålsavgöranden. En redogörelse för gällande bestämmelser om kvarstad och beslag lämnar jag i anslutning till mina förslag om användning av sådana tvångsåtgärder på begäran av främmande stat (avsnitt 2.3.1 och 2.3.2).

2.2 Gällande bestämmelser om förverkande och om verkställighet av utländska brottmålsavgöranden

Förverkande

Förverkande är en särskild rättsverkan av brott. Terminologiskt brukar man skilja på sakförverkande och värdeförverkande. Sakförverkande innebär att ett föremål – eller en rättighet – förklaras förverkad och därigenom tillfaller staten. Värdeförverkande innebär att värdet av viss egendom eller vissa förtjänster förklaras förverkat, varvid den dömde förpliktas att utge ett visst belopp till staten. Bestämmelser om förverkande finns såväl i 36 kap. brottsbalken (BrB) som i specialstraffrätten. Bestämmelserna i 36 kap. BrB är i stor utsträckning tillämpliga även när

förverkandebestämmelser finns på annan plats än i balken. Frågor som är gemensamma för hela förverkandelagstiftningen har alltså blivit föremål för en gemensam reglering så långt det varit möjligt.

Enligt 36 kap. 1 § BrB skall utbyte av brott enligt BrB förklaras förverkat, om det inte är uppenbart oskäligt. Med utbyte avses såväl sådana föremål som åtkommit genom brott som den vinning som brottet medfört. Domstolarna kan således här välja mellan sak- och värdeförverkande. Den begränsning som tidigare gällde, nämligen att förverkande inte fick ske då utbytet av brottet motsvarades av skada för enskild, togs bort genom en lagändring den 1 januari 1987 (prop. 1986/87:6, JuU 7, rskr. 43; SFS 1986:1007). I stället skall domstolarna vid bedömningen av om förverkande är uppenbart oskäligt beakta bl.a. om det kan antas att skadeståndsskyldighet i anledning av brottet kommer att åläggas eller annars bli fullgjord. Enligt 36 kap. 2 § BrB kan bl.a. egendom som använts som hjälpmedel vid brott enligt BrB förklaras förverkad, och enligt 3 § får föremål som på grund av sin särskilda beskaffenhet och omständigheterna i övrigt kan befaras komma till brottslig användning förverkas.

Generellt gäller i fråga om alla slag av förverkande att, om värdet av vinningen eller egendomen inte kan fastställas exakt, det skall uppskattas till skäligt belopp (jfr prop. 1968:79 s. 60 och prop. 1981/82:142 s. 30).

Utom i de fall som avses i 36 kap. 3 § förutsätter förverkande enligt BrB alltid att ett brott har blivit begånget. Det är inte någon ovillkorlig förutsättning för att någon skall kunna bli drabbad av förverkande att det är just denne som har begått brottet eller medverkat till detta. Även andra kan drabbas av förverkande. Bestämmelser som anger kretsen av dem mot vilka en förverkandeförklaring kan riktas finns i 36 kap. 5 §. Förverkande får ske hos gärningsmannen eller annan som medverkat till brottet och hos den i vars ställe gärningsmannen eller annan medverkande var. Förverkandetalan kan vidare riktas mot den som beretts vinning genom brottet. Den som efter brottet har förvärvat egendomen kan också drabbas av förverkande. Till denna krets hör den som förvärvat egendomen på grund av bl.a. giftorätt, arv och gåva och den som på annat sätt förvärvat egendomen och därvid haft vetskap om eller haft skälig anledning anta egendomens samband med brottet. En förutsättning är att egendomen vid brottet tillhörde någon av de nyss uppräknade personerna. Paragrafen är tillämplig också på specialstraffrättens område.

Från specialstraffrättens område kan nämnas 6 § narkotikastrafflagen (1968:64). Narkotika som varit föremål för brott enligt narkotikastrafflagen eller värdet därav samt vinning av sådant brott får förklaras förverkat, om det inte är uppenbart obilligt. Dessutom kan bl.a. egendom som använts som hjälpmedel vid brott enligt lagen eller egendomens värde förklaras förverkat enligt denna paragraf.

Förverkande på grund av brott kan ske genom en förverkandeförklaring av domstol, genom strafföreläggande eller genom föreläggande av ordningsbot (jfr 48 kap. 2 § andra stycket och 17 § rättegångsbalken, RB). I specialstraffrätten, bl.a. i 7 § narkotikastrafflagen, finns dessutom bestämmelser om annat förfarande. Enligt 4 § lagen (1986:1009) om förfarandet i vissa fall vid förverkande m. m. kan åklagaren pröva frågor om förverkan-

de om värdet av beslagtagna egendom uppskattas till mindre än tvåtusen kr.

Prop. 1989/90: 82

Förverkandeförklaring av domstol meddelas i det brottmål där talan förs om ansvar eller om förverkande. Om frågan gäller någon som inte är tilltalad, skall särskild talan föras mot honom enligt 1986 års lag. I allmänhet skall rätten, oberoende av yrkande från part, pröva frågan om förverkande i målet om ansvar för brott. Om det inte meddelas någon förverkandeförklaring när rätten prövar åtalet, kan någon sådan inte meddelas senare på ny talan mot den tilltalade.

Ett förverkandebeslut verkställs enligt bötesverkställighetslagen (1979:189), om det gäller ett värdeförverkande, och bl. a. enligt lagen (1974:1066) om förfarande med förverkad egendom och hittegods m. m., om det gäller ett sakförverkande. Värdeförverkande får inte verkställas förrän domen har vunnit laga kraft eller föreläggandet har godkänts (2 § i 1979 års lag och 3 kap. 23 § utskökningsbalken, UB).

Verkställighet av utländska brottmålsdomar

Verkställighet i Sverige av en utomlands meddelad brottmålsdom sker enligt bestämmelserna i lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom (internationella verkställighetslagen) och enligt lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m. m. (nordiska verkställighetslagen).

Enligt *internationella verkställighetslagen* kan frihetsberövande påföljd, böter eller förverkande som har ådömts eller beslutats efter rättegång i brottmål i främmande stat under vissa förutsättningar verkställas i Sverige enligt de bestämmelser som meddelas i lagen. Lagen förutsätter i princip ömsesidighet och är enligt regeringens förordnande tillämplig på domar som är meddelade *dels* i en stat som är ansluten till den i Haag den 28 maj 1970 undertecknade europeiska konventionen om brottmålsdoms internationella rättsverkningar (brottmålsdomskonventionen), *dels* i en stat som är ansluten till den i Strasbourg den 21 mars 1983 undertecknade konventionen om överförande av dömda personer (överförandekonventionen) och *dels* i en stat med vilken Sverige har en annan överenskommelse än de två tidigare nämnda (2 § första, andra resp. tredje stycket). Enligt 3 § kan regeringen dessutom för visst fall förordna att påföljd ådömd utomlands skall verkställas här. Överförandekonventionen, liksom bemyndigandet enligt 3 §, avser endast frihetsberövande påföljd och jag kan därför helt förbigå dessa i det följande.

Regeringen har i förordningen (1977:178) med vissa bestämmelser om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom förordnat att påföljder som ådömts eller beslutats i Cypern, Danmark, Nederländerna, Norge, Turkiet eller Österrike får verkställas i Sverige enligt internationella verkställighetslagen. Dessa stater har samtliga tillträtt brottmålsdomskonventionen. Sverige har ännu inte ingått någon annan överenskommelse med någon främmande stat på området och lagen är därför, såvitt här är av intresse, för närvarande tillämplig endast i förhållande till

de nyss angivna staterna. Den svensk-brittiska överenskommelse jag behandlar i detta ärende, liksom den nyss nämnda FN-konventionen mot olaglig hantering av narkotika och psykotropa ämnen, är dock exempel på sådana överenskommelser som kan komma att omfattas av lagen.

En framställning om verkställighet enligt internationella verkställighetslagen skall göras hos utrikesdepartementet som, såvida inte regeringen direkt avslår framställningen, skall överlämna denna till riksåklagaren för vidare handläggning (8 §). Riksåklagaren skall ansöka om prövning av framställningen hos tingsrätten. Ensam behörig domstol vid tillämpning av lagen är Stockholms tingsrätt (35 §). I vissa fall får riksåklagaren själv pröva framställningar som gäller böter eller förverkande och utfärda strafföreläggande (16 §). Till skillnad från vad som gäller enligt 48 kap. RB kan i dessa fall ett strafföreläggande utfärdas enbart för förverkande. Brottmålsdomskonventionen förutsätter nämligen att en begäran om verkställighet enbart kan avse förverkande (prop. 1972:98 s. 120 f.). Om framställningen prövas av rätten, skall RB:s bestämmelser om rättegången i brottmål tillämpas. Rätten avgör saken genom dom (9 §). Om det inte finns hinder mot verkställighet här i landet, skall rätten bestämma ny påföljd ”enligt vad i svensk lag är föreskrivet om påföljd för motsvarande brott” (11 §). I 12–15 §§ finns vissa regler om hur den nya påföljden skall bestämmas.

Bestämmelser om *förverkande* finns i 14 §. Om det är ett visst belopp i pengar eller värdet av viss egendom som har förverkats i den utländska domen, skall ett motsvarande förverkandebelopp bestämmas med tillämpning av den växelkurs som gäller vid tiden för beslutet. Om ett föremål har förverkats, får rätten förklara detta förverkat endast under förutsättning att föremålet hade kunnat förverkas enligt svensk lag, om lagföringen hade ägt rum i Sverige.

Hinder mot verkställighet i Sverige föreligger enligt 5 § bl. a. om domen inte har vunnit laga kraft, om den gärning som påföljden avser inte motsvarar brott enligt svensk lag, om verkställighet skulle vara oförenlig med grundläggande principer för rättsordningen i landet eller strida mot våra internationella förpliktelser, om dom som avser samma gärning har meddelats här i landet eller om dom har meddelats i en annan stat och den tilltalade där frikänts eller verkställighet av påföljden redan ägt rum eller pågår. Enligt 6 § får en ansökan om verkställighet avslås bl. a. om den aktuella gärningen utgör ett politiskt eller militärt brott, om förundersökning pågår för samma brott eller åtal har väckts här i landet, om påföljden inte kan verkställas här eller om preskription har inträtt i fråga om påföljden.

När påföljd har bestämts enligt bestämmelserna i 11–16 §§ gäller i fråga om verkställighet vad som i allmänhet är föreskrivet om verkställighet av påföljd som ådömts genom svensk domstols lagakraftägande dom (24 §).

Lagen innehåller också bestämmelser om *beslag*. Jag kommer in på dessa i samband med att jag behandlar beslagsfrågan (avsnitt 2.3.2). Några motsvarande bestämmelser om *kvarstad*, som skulle tillämpas när det i den utländska domen har beslutats om värdeförverkande, finns inte.

I 36 § föreskrivs att penningbelopp eller annan egendom som förverkats

med stöd av lagen tillfaller kronan. Regeringen kan dock, på begäran av den stat som gjort framställning om verkställighet av domen, förordna att ett föremål som har förklarats förverkat skall återlämnas till den staten. Artikel 47 i brottmålsdomskonventionen, som denna bestämmelse bygger på, talar här om föremål som är av särskilt intresse.

Lagen innehåller också bestämmelser om verkställighet utomlands av svenska brottmålsdomar. Av intresse i detta sammanhang är bl. a. 29 § som föreskriver att verkställighet inte får påbörjas i Sverige sedan en framställning om verkställighet gjorts utomlands. Bestämmelsen bygger på artikel 11 i brottmålsdomskonventionen. Med uttrycket påföljd avses även förverkande (art. 1:d). Frågor om verkställighet utomlands av förverkande prövas av riksskatteverket (12 § förordningen 1977:178 med vissa bestämmelser om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom).

De nu redovisade bestämmelserna gäller endast vid verkställighet enligt brottmålsdomskonventionen. Det finns inga särskilda regler i lagen för de fall då verkställighet skall ske i Sverige med stöd av en annan överenskommelse som Sverige ingår med främmande stat. Av 2 § tredje stycket framgår att regeringen får meddela de bestämmelser om prövning av verkställighetsfrågan som överenskommelsen i fråga föranleder. I förarbetena har det förutsatts att överenskommelser med andra främmande stater i så stor utsträckning som möjligt grundas på brottmålsdomskonventionens huvudprinciper och att man i möjligaste mån väljer samma lösningar som i konventionen. De avvikelser man från svensk sida i sådant fall kan godta kunde enligt förarbetena väntas främst gälla de villkor eller det förfarande som skall tillämpas. Med hänsyn till behovet av att i en bilateral överenskommelse kunna avvika från konventionssystemet var det således inte möjligt att i lagen meddela en generell föreskrift om tillämpning av 4—41 §§ också i förhållande till icke-konventionsstater. Om inte innehållet i överenskommelsen lägger hinder i vägen förutsätts det dock att regeringen förordnar om tillämpning av bestämmelserna också i dessa fall (prop. 1972:98 s. 106 f.). Vissa bestämmelser, 25—34 §§, gäller dock i tillämpliga delar också i fråga om verkställighet enligt sådana andra överenskommelser (2 §). Enligt 25 § skall en i den främmande staten ådömd påföljd i verkställighetshänseende anses motsvara påföljd som har ådömts genom svensk domstols lagakraftgående dom.

I *nordiska verkställighetslagen* finns bestämmelser om verkställighet i Sverige av brottmålsdomar som meddelats i de andra nordiska länderna. Lagen omfattar såväl frihetsberövande straff som böter och förverkande. Den har tillkommit i nordiskt samarbete och övriga nordiska länder har alltså motsvarande lagstiftning. Enligt lagen kan en i ett av de nordiska grannländerna meddelad dom i brottmål som gäller böter eller förverkande av egendom verkställas här. Detsamma gäller beslut angående kvarstad, skingringsförbud eller beslag av egendom som tillhör en person misstänkt för brott och som meddelats till tryggnad av anspråk på bl. a. böter och förverkande av egendom. Bestämmelsen har, såvitt här är av intresse, i sak oförändrad överflyttats från en äldre lag (SFS 1948:758). Ett beslut om beslag och kvarstad som har meddelats i ett annat nordiskt land kan alltså

verkställas i Sverige enligt lagen. Denna modell avviker med andra ord från den som brukas i andra sammanhang och även i fråga om tvistemålsdomar som har meddelats i de andra nordiska länderna. Normalt är det ju inte fråga om verkställighet av ett utomlands meddelat beslut utan i stället att det i Sverige, på framställning från främmande stat, fattas beslut om tvångsmedlet i fråga.

Framställningar enligt nordiska verkställighetslagen som avser böter, förverkande eller vite prövas av riksskatteverket och i övrigt av kriminalvårdsstyrelsen (25 § nordiska verkställighetslagen och 4 a § kungörelsen 1963:194 med vissa föreskrifter rörande tillämpningen av den nordiska verkställighetslagen). För bifall till en framställning om verkställighet i Sverige krävs endast att domen är verkställbar i den stat där den meddelats (24 § andra stycket). I förarbetena till lagen påpekades att man vid de nordiska överläggningar som föregått lagstiftningen inte funnit det önskvärt att binda de prövande myndigheterna med ytterligare lagföreskrifter. Samarbetet måste vara byggt på förtroende för rättsväsendet i grannländerna. Inom denna vida ram finns det alltså utrymme för en diskretionär prövning i det land där verkställighet söks. Föredragande statsrådet framhöll dock att en grund för samarbetet de nordiska staterna emellan är att framställningar i enlighet med lagen regelmässigt skall bifallas (prop. 1962:203 s. 55 f.).

2.3 Kvarstad och beslag på begäran av främmande stat

2.3.1 Kvarstad på begäran av främmande stat

Mitt förslag: Kvarstad får meddelas i Sverige på begäran av främmande stat för att säkra framtida verkställighet i Sverige av ett utländskt värdeförverkande. En förutsättning är att det utländska avgörandet får verkställas i Sverige. Kvarstad skall kunna beviljas när som helst under det utländska brottmålsförfarandets gång, således såväl innan åtal har väckts som efter det att dom har meddelats i den främmande staten.

Promemorians förslag överensstämmer med mitt förslag. Vissa bestämmelser i fråga om förfarandet och de närmare förutsättningarna för att bevilja kvarstad är annorlunda utformade än i mitt förslag.

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran. Enstaka remissinstanser föreslår smärre justeringar i de föreslagna bestämmelserna.

Skälen för mitt förslag: Bestämmelser om kvarstad i brottmål finns i 26 kap. RB. Kvarstad kan beslutas för att säkerställa betalning av böter, värdeförverkande och skadestånd. Kvarstad används således uteslutande för att säkra verkställighet av domar som gäller penningprestationer. Rätten att återfå stulen egendom kan inte säkerställas genom kvarstad. Inte heller föremål som kan antas vara genom brott förverkat kommer i fråga. För dessa situationer kommer i stället beslagsinstitutet till användning.

Till skillnad från vad som gäller i fråga om beslag, kan kvarstad tillgripas endast mot den misstänkte själv och under förutsättning att det föreligger bevisning av viss styrka för den misstänktes skuld. Beviskravet är detsamma som gäller vid husrannsakan, att denne är "skäligen misstänkt" för brott. En annan skillnad jämfört med beslagsinstitutet är kravet på att det vid kvarstad skall föreligga en konkret fara för att den misstänkte saboterar verkställigheten av det kommande avgörandet. Detta krav överensstämmer med vad som gäller i fråga om motsvarande civilprocessuella säkerhetsåtgärder. I likhet med vad som gäller vid beslag finns det inga särskilda krav på brottets grovhet.

Regeln att kvarstad endast kan användas mot den misstänkte själv och beträffande dennes egendom har ett undantag. Om talan om förverkande förs mot någon som inte är tilltalad för brott enligt bestämmelserna i lagen (1986:1009) om förfarandet i vissa fall vid förverkande m. m. (tidigare 17 § lagen 1946:804 om införande av nya rättegångsbalken), kan kvarstad nämligen användas för att säkerställa verkställighet av värdeförverkande hos denne (NJA 1983 s. 570).

Kvarstad beslutas alltid av rätten. I avvaktan på rättsens beslut kan åklagaren dock ta lös egendom i förvar (26 kap. 3 § RB). Ett kvarstadsbeslut innebär att rätten beslutar om kvarstad på så mycket av den misstänktes egendom att fordringen kan antas bli täckt vid utmätning. Det är kronofogdemyndigheten som verkställer rättsens förordnande genom att bestämma vilken egendom som skall tas i anspråk (16 kap. 13 § utsköningsbalken, UB). Enligt 26 kap. 8 § RB kan rätten dock undantagsvis, om det behövs, meddela närmare föreskrifter om verkställandet, varvid rätten alltså i sitt beslut kan ange vilken egendom kvarstaden skall avse (prop. 1980/81:8 s. 804 f. och 1980/81:84 s. 228). Om åklagaren har tagit egendom i förvar och rätten sedermera förordnar om kvarstad, skall egendomen kvarbli i myndighetens förvar till dess att kronofogdemyndigheten har verkställt beslutet (4 §). Innan åtal har väckts får rätten besluta om kvarstad endast på yrkande. Efter det att åtal har väckts får rätten självmant ta upp en fråga om kvarstad. I brådskanfall kan rätten interimistiskt förordna om kvarstad till dess att frågan prövas slutligt (2 §).

När rätten förordnar om kvarstad skall den samtidigt, såvida åtal inte redan är väckt, bestämma inom vilken tid åtal skall väckas. Tiden får inte sättas längre än vad som är oundgängligen erforderligt. Om åtal inte har väckts inom den utsatta tiden, skall kvarstaden hävas omedelbart. När målet avgörs, skall rätten pröva om åtgärden fortfarande skall bestå. På samma sätt som i tvistemål kan den misstänkte avvärja kvarstaden eller få den hävd genom att ställa säkerhet för det belopp han kan bli dömd att betala (6 §). Även på denna punkt föreligger en skillnad mellan kvarstad och beslag.

Bestämmelserna om kvarstad i brottmål är utformade efter mönster av motsvarande civilprocessuella säkerhetsåtgärder. Bestämmelser om *kvarstad i tvistemål* finns i 15 kap. RB. På samma sätt som rätten kan besluta om kvarstad i brottmål innan åtal har väckts, kan ett förordnande om kvarstad i tvistemål utverkas innan talan har väckts. Uppgiften att besluta om kvarstad innan talan väckts i målet, som tidigare sköttes av överexeku-

tor, flyttades över till de allmänna domstolarna år 1982 i samband med utökningsbalkens tillkomst. Enligt 15 kap. 7 § RB skall sökanden i sådant fall väcka talan vid domstol eller, om anspråket skall prövas i annan ordning, enligt vad som gäller därom, inom en månad från det att kvarstadsbeslutet meddelades. Om talan inte väcks inom denna, tid skall åtgärden omedelbart återgå.

Som jag inledningsvis nämnde tillåter svensk rätt överhuvudtaget inte kvarstad i brottmål för utländska myndigheters räkning. I samband med tillkomsten av 1975 års tvångsmedelslag konstaterade föredragande statsrådet att det finns ett behov av bestämmelser om användning av kvarstad (och skingringsförbud) i brottmål på begäran av främmande stat. Emellertid ansågs det föra för långt att i samband med den begränsade reglering som då var aktuell införa bestämmelser om detta. Frågan ansågs vidare ha ett nära samband med det övergripande spørsmålet om förutsättningarna för verkställighet i Sverige av utländska domar som innebär betalningsförpliktelser och borde därför behandlas i ett annat sammanhang (prop. 1975:35 s. 56). Tvångsmedelslagen begränsades därför till att avse beslag av föremål som behövs för utredningen i den främmande staten eller som avhånts någon genom brott.

Däremot är det redan i dag möjligt att meddela *kvarstad i tvistemål som handläggs utomlands*. En förutsättning för att kvarstad skall kunna meddelas i tvistemål är att den utländska domstolens avgörande får verkställas här.

För att *en utländsk tvistemålsdom skall få verkställas här* krävs en bestämmelse i lag (3 kap. 2 § UB). För exekutionstitlar från de nordiska länderna gäller lagen (1977:595) om erkännande och verkställighet av nordiska domar på privaträttens område. Lagen har ännu inte trätt i kraft i förhållande till Island. För isländska domar gäller alltså en äldre lag på området (SFS 1932:540). Schweiz och Österrike är de enda utomnordiska stater med vilka Sverige hittills har ingått avtal om erkännande och verkställighet av domar på förmögenhetsrättens område. Bestämmelser härom finns i lagen (1936:79) om erkännande och verkställighet av dom som meddelats i Schweiz och lagen (1983:368) om erkännande och verkställighet av österrikiska domar på privaträttens område.

Enligt förarbetena till 1977 års nordiska lagstiftning ansågs det i och för sig råda viss tvekan om svensk rätt tillåter att en part i ett tvistemål som handläggs utomlands får sitt anspråk säkerställt genom kvarstad eller annan säkerhetsåtgärd i Sverige (prop. 1976/77:128 s. 67 med hänvisningar). Det ansågs likväl inte nödvändigt att införa någon särskild bestämmelse för att klargöra att säkerhetsåtgärd kan beviljas utan hinder av utländsk rättegång. I 1977 års lag finns en bestämmelse som, efter ändring år 1981, säger att, om säkerhetsåtgärd har beviljats enligt 15 kap. 1 – 3 §§ RB, talans väckande vid dansk, finsk, isländsk eller norsk domstol skall jämföras med talans anhängiggörande vid svensk domstol när det gäller tillämpningen av 7 § i samma kapitel, förutsatt att domen i den utländska rättegången kan verkställas här. Motsvarande bestämmelse finns i den lag som reglerar verkställighet av tvistemålsdomar som meddelats i Österrike (se

18 § i 1983 års lag) men saknas i 1936 års lag som reglerar verkställighet av schweiziska domar.

En uttrycklig kvarstadsbestämmelse finns i 1983 års lag (18 §). Enligt denna får domstolen (Svea hovrätt), i avvaktan på prövning av en ansökan om verkställighet i Sverige av den österrikiska tvistemålsdomen, besluta om kvarstad. I samma paragraf föreskrivs att en säkerhetsåtgärd som har meddelats enligt 15 kap. RB förfaller en månad efter det att domen vunnit laga kraft, om inte verkställighet har sökts i Sverige dessförinnan, och att åtgärden skall bestå till dess att ansökningen om verkställighet har prövats, om inte Svea hovrätt förordnar annat.

I samtliga dessa lagar finns dessutom bestämmelser om att vad det utländska avgörandet kan innehålla om tvångsmedel inte skall tillämpas här (11 § i 1977 års lag, 11 § i 1936 års lag och 16 § i 1983 års lag).

Regeln att part i tvistemål som handläggs utomlands kan få sitt anspråk säkerställt genom kvarstad i Sverige har också bekräftats av högsta domstolen i rättsfallet NJA 1983 s. 814. Högsta domstolen fann i detta avgörande att bestämmelserna i 15 kap. RB måste anses ha den innebörden att kvarstad kan meddelas även i fråga om anspråk som skall prövas av utländsk domstol, om domstolens avgörande får verkställas i Sverige. I målet, som avsåg en i Schweiz meddelad dom, konstaterade högsta domstolen att det för åtgärdens bestånd i 15 kap. 7 § RB föreskrivna kravet på talans väckande inom en månad är uppfyllt, om talan anhängiggörs vid den utländska domstolen, och att hinder heller inte föreligger mot att säkerhetsåtgärd beviljas efter det att dom i den utländska rättegången meddelats men innan den har verkställts här.

I detta sammanhang kan också nämnas att frågan om en svensk anslutning till 1988 års Luganokonvention om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område för närvarande övervägs inom justitiedepartementet. I konventionen, som i första hand är öppen för EFTA:s och EG:s medlemsländer, förutsätts att en konventionsstat, oberoende av om den är behörig att pröva tvisten, skall kunna bevilja en säkerhetsåtgärd för att säkra verkställighet av en dom som meddelas i en annan konventionsstat (art. 24).

Gällande regler innebär således för tvistemålens del att kvarstad kan beviljas enligt bestämmelserna i 15 kap. RB även om anspråket i fråga skall prövas av utländsk domstol, om domstolens avgörande får verkställas i Sverige. Kvarstad kan meddelas såväl innan talan har väckts som efter det att dom har meddelats i den främmande staten men innan den har hunnit verkställas här. Kravet enligt 15 kap. 7 § RB på att talan skall väckas inom en månad efter kvarstadsbeslutet är uppfyllt om talan inom denna tid anhängiggörs vid den utländska domstolen. Kvarstadsbestämmelserna på brottmålsområdet skiljer sig inte från dem på tvistemålsområdet i fråga om den principiella uppbyggnaden, och när det gäller den lagtekniska utformningen finns det endast obetydliga skillnader. De båda tvångsmedlen har också sin direkta motsvarighet på det exekutionsrättsliga området, när det gäller tvångsåtgärder för att säkerställa verkställigheten av meddelade domar som gäller penningprestationer. De har också ytterligare närmat sig varandra genom att domstol numera kan förordna

om kvarstad enligt bestämmelserna i 15 kap. RB även innan talan väckts i målet. I fråga om brottmål gäller sedan gammalt att domstol kan förordna om kvarstad innan åtal har väckts.

Redan vid tvångsmedelslagens tillkomst år 1975 konstaterades att det finns ett behov av bestämmelser om kvarstad i brottmål på begäran av främmande stat. Som jag inledningsvis nämnde har detta behov blivit alltmer uttalat under senare år. Några egentliga skäl som talar för en särbehandling av brottmålen kan knappast anföras. Om det för tvistemålsens del är möjligt att genom tvångsåtgärder säkra kommande verkställighet i Sverige av den utländska domen, borde detsamma kunna gälla för brottmål.

Jag ansluter mig mot den bakgrunden till promemorians av remissinstanserna godtagna förslag och föreslår att det, med regleringen på tvistemålsområdet som förebild, öppnas möjlighet att meddela kvarstad i brottmål på begäran av främmande stat för att säkra framtida verkställighet i Sverige av utländska beslut om förverkanden. Kvarstad bör alltså kunna beviljas även om rättegången äger rum vid utländsk domstol, om det utländska förverkandebeslutet får verkställas här.

En utländsk dom i brottmål får som jag tidigare redovisat (avsnitt 2.2) verkställas i Sverige endast om förutsättningarna enligt den internationella verkställighetslagen eller den nordiska verkställighetslagen är uppfyllda. Eftersom de bestämmelser om kvarstad i brottmål på begäran av främmande stat jag nu föreslår förutsätter att ett förverkandebeslut från den främmande staten i fråga får verkställas här, innebär detta att de föreslagna kvarstadsbestämmelserna endast blir tillämpliga i förhållande till de nordiska grannländerna, till en stat som är ansluten till brottmålsdomskonventionen och till en stat med vilken Sverige i framtiden ingår en överenskommelse om verkställighet av brottmålsdomar. I första hand tänker jag här naturligtvis på Storbritannien och Nordirland mot bakgrund av den svensk-brittiska överenskommelse jag behandlar i detta ärende. Detsamma kommer att gälla i förhållande till de stater som tillträder FN-konventionen mot olaglig hantering av narkotika och psykotropa ämnen. I förhållande till de nordiska grannländerna får en sådan möjlighet måhända en något mindre betydelse än i förhållande till andra främmande stater, eftersom ett beslut om kvarstad som har meddelats i ett nordiskt grannland är verkställbart i Sverige. Emellertid torde det finnas ett praktiskt behov av att också kunna meddela sådana beslut i Sverige.

Närmare om förutsättningarna för kvarstad och om förfarandet

Remissinstanserna har i stort godtagit promemorians förslag när det gäller de närmare förutsättningarna för bifall till en ansökan om kvarstad. Endast på någon enstaka punkt har det framförts kritiska synpunkter.

Jag delar i och för sig den uppfattning som framförs i promemorian om att samma villkor för kvarstad på begäran av främmande stat borde gälla som vid en svensk förundersökning och rättegång och att kraven enligt 26 kap. 1 § RB på skälig misstanke om brott och sabotagerisk alltså borde vara uppfyllda. Det är dock en fördel om man i en lag av detta slag kan

formulera rekvisiten mer generell än vad som föreslås i promemorian (16 § promemorians lagförslag). Det är också en fördel om man i lagtexten kan undvika den skillnad i fråga om misstankegrad som enligt svensk rätt gäller för kvarstad resp. beslag. Redan skillnaden mellan värdeförverkande och sakförverkande, resp. mellan kvarstad och beslag, är främmande för många rättsordningar. Utländska beslut om värdeförverkande kan heller inte alltid förväntas vara formulerade som de svenska, dvs. att den tilltalade förpliktas att betala en viss summa pengar. Av samma skäl bör sabotagerisken uttryckas i mer allmänt hållna ordalag. Enligt min mening bör kvarstaden därför avse värdet av vad som har förverkats eller skäligen kan antas bli förverkat i den utländska rättegången, om det skäligen kan befaras att verkställigheten av det utländska förverkandebeslutet annars skulle försvåras. Härav följer att brottsmisstankarna bör ha nått en viss styrka. Detta är heller inte något unikt för Sverige. I Storbritannien exempelvis ställs motsvarande krav. Jag kommer in på detta när jag behandlar den svensk-brittiska överenskommelsen (avsnitt 2.4.1; art. 6).

Om den utländska domen redan har meddelats vid tidpunkten för rättens prövning av kvarstadsfrågan blir, såsom framhålls i promemorian, rättens prövning av *vilket belopp som skall kvarstadsbeläggas* mer eller mindre identisk med den som rätten sedermera skall göra när det förverkandebelopp som skall verkställas i Sverige skall bestämmas. I 18 § internationella verkställighetslagen föreskrivs därvid, som jag redan har redogjort för (avsnitt 2.2), endast en omräkning till svenska kronor enligt viss växelkurs. Som jag strax återkommer till (avsnitt 2.4.3) bör denna bestämmelse emellertid ändras så att utländska förverkanden som uppenbarligen överstiger vad som hade kunnat förverkas vid en svensk rättegång skall kunna jämkas. Denna ändring kan med andra ord få betydelse också på kvarstadsstadiet.

Ett beslut om kvarstad eller värdeförverkande som har meddelats i ett nordiskt land skall som jag nyss har påpekat (avsnitt 2.2) regelmässigt godtas. Detsamma bör följaktligen gälla om kvarstad begärs för ett förverkandebelopp som redan har fastställts i en dom meddelad i ett nordiskt land.

Om en framställning om kvarstad görs under pågående förundersökning eller rättegång i den främmande staten, har rätten — såsom framhålls i promemorian — magrare underlag för att bestämma kvarstadsbeloppet. Rätten måste här ta ställning till vilket belopp som skäligen kan antas bli förverkat i den utländska domen. Eftersom domen skall beslutas med tillämpning av utländska förverkandebestämmelser, ligger det i sakens natur att rätten härvid i stor utsträckning får förlita sig på de uppgifter som framgår av framställningen från den främmande staten i fråga. Jag ansluter mig således inte till det uttalande som görs i promemorian (s. 51) om att rätten i dessa situationer i första hand får utgå från vad svensk rätt föreskriver för motsvarande fall och bestämma kvarstadsbeloppet till det belopp som skulle ha bestämts om lagföringen hade ägt rum i Sverige. Det har också under remissbehandlingen ifrågasatts om uttalandet återspeglas i promemorians förslag till lagtext. Det är fråga om en temporär säkerhetsåtgärd, och det är enligt min mening angeläget att kvarstaden inte i onödan

begränsas så att det kvarstadsbelagda beloppet understiger det belopp vi sedermera faktiskt är villiga att verkställa.

I promemorian behandlas utländska bestämmelser som medger "frysning" av en misstänkts eller tilltalads tillgångar (s. 52). Som *generaltullstyrelsen* påpekar i sitt remissyttrande är sådana bestämmelser aktuella bl. a. i den FN-konvention mot olaglig hantering av narkotika som jag tidigare har berört. Eftersom det svenska kvarstadsbeslutet enligt den modell jag nu föreslagit alltid kommer att avse ett bestämt belopp som skall svara mot beloppet enligt det förverkandebeslut vi sedermera är villiga att verkställa, ser jag inga problem med utländska bestämmelser som medger "frysning" av den misstänktes tillgångar. Hur tvångsåtgärden betecknas i den främmande staten blir alltså av underordnad betydelse.

Jag ansluter mig i huvudsak till promemorians förslag när det gäller *förfarandet*. En framställning från en främmande stat om kvarstad bör överlämnas av utrikesdepartementet till riksåklagaren. Denne överlämnar ärendet till behörig åklagarmyndighet som, efter beredning och eventuella åtgärder enligt 26 kap. 3 och 4 §§ RB, överlämnar det till rätten för prövning och beslut. För rättens handläggning bör samma regler kunna tillämpas som gäller för rättens prövning av beslag enligt 8 § tvångsmedelslagen. Dessa motsvaras också av 26 kap. 2 § tredje stycket RB. *Stockholms tingsrätt* har påpekat att det är oklart om promemorians förslag till lagtext tillåter att rätten meddelar interimistiska beslut. Jag vill inte utesluta att det i enstaka fall kan finnas behov av interimistiska beslut och anser att detta bör framgå av lagtexten.

I promemorian föreslås att bestämmelserna i 26 kap. 5 § RB skall tillämpas, vilket innebär att rätten, när den beslutar om kvarstad och åtal inte redan har väckts, skall bestämma den tid inom vilken åtal skall väckas och att åtal således skall väckas vid den utländska domstolen inom denna tid. Promemorians förslag bygger i denna del på motsvarande reglering på tvistemålsområdet. Trots att remissinstanserna inte har haft något att erinra mot promemorians förslag har jag vissa invändningar. Enligt min mening passar den föreslagna lösningen mindre väl för brottmål. Det är en sak om svensk domstol ålägger en enskild part att vidta vissa åtgärder vid utländsk domstol. I brottmål skulle ett sådant åläggande komma att rikta sig till en utländsk brottsutredande myndighet vilket varken är lämpligt eller särskilt praktiskt. Samtidigt är det naturligtvis angeläget att den svenska domstolen behåller kontrollen över beviljad kvarstad. Denna kontroll kan enligt min mening erhållas genom att rätten, i stället för att föreskriva inom vilken tid åtal skall väckas, ges möjlighet att *tidsbegränsa* den beviljade kvarstaden.

Denna möjlighet att tidsbegränsa kvarstaden bör emellertid inte bara gälla de fall då åtal ännu inte har väckts i den främmande staten. Rätten bör behålla kontrollen över kvarstaden också under den utländska rättsgången och sedan dom har meddelats i den främmande staten. I promemorian föreslås — med 18 § i 1983 års lag rörande österrikiska tvistemålsdomar som förebild — att säkerhetsåtgärden skall förfalla viss tid efter det att den utländska domen vunnit laga kraft. Som skäl för förslaget anförs att det kan ta viss tid innan ett beslut om verkställighet hinner utverkas i

Sverige. Förslaget som sådant har inte väckt någon kritik under remissbehandling. *Riksskatteverket* vänder sig dock mot det valda uttryckssättet – att kvarstadsbeslutet skall förfalla – och ifrågasätter om detta innebär att beslutet upphör att gälla automatiskt eller först efter det att beslutet hävts av rätten. Enligt verket ställer det alltför stora krav på den verkställande myndigheten om den skall vara skyldig att utreda när det utländska avgörandet vinner laga kraft för att kunna slå fast när kvarstaden förfaller. Verket anser den bästa lösningen vara att den domstol som fattar kvarstadsbeslutet också häver kvarstaden.

Jag instämmer i dessa synpunkter. I enlighet med vad som gäller enligt 26 kap. 6 § RB, när kvarstad beviljas i ett svenskt brottmålsförfarande, bör rätten således *häva* kvarstaden när skäl för kvarstad inte längre föreligger. Jag återkommer närmare till dessa frågor i specialmotiveringen.

Domstolsverket har i sitt remissyttrande föreslagit att en uttrycklig föreskrift tas in i lagen om att domstolen skall sända en kopia av kvarstadsbeslutet direkt till kronofogdemyndigheten för verkställighet. Enligt verket innebär det en onödig omgång, om domstolen sänder beslutet till åklagaren som i sin tur har att vidarebefordra det till kronofogdemyndigheten. Enligt min mening finns det inte några skäl för en annan ordning i internationella förhållanden än den som tillämpas när rätten förordnar om kvarstad under en svensk förundersökning. Några sådana föreskrifter anser jag således inte bör föras in i lagen.

I promemorian föreslås att kvarstad bör kunna användas också i förhållande till de stater som har tillträtt brottmålsdomskonventionen, trots alltså att någon ömsesidighet inte kan påräknas. Ingen remissinstans har haft något att erinra häremot. Jag ansluter mig till denna uppfattning. Mot bakgrund av att Sverige av tradition lämnar andra stater internationell rättshjälp i brottmål i den utsträckning som vår lagstiftning medger det utan att något särskilt avtal om rättshjälp träffats (prop. 1985/86:8 s. 4), bör kvarstad enligt min mening kunna meddelas utan krav på ömsesidighet. Den omständigheten att Sverige har ingått ett avtal om verkställighet av förverkandebeslut med den främmande staten i fråga bör vara tillräckligt.

Mitt förslag: Egendom som är eller kan antas vara förverkad genom brott får tas i beslag på begäran av främmande stat, om ett förverkandebeslut som har meddelats i den främmande staten får verkställas här. Beslaget får göras när som helst under det utländska brottmålsförfarandets gång, således även innan åtal har väckts och dom har meddelats i den främmande staten. Sådan egendom får också, om det föreligger särskilda skäl, tas i beslag på begäran av främmande stat och, enligt regeringens eller – i nordiska förhållanden – domstols bestämmande, överlämnas till den främmande staten för att säkra domsverkställighet som skall äga rum i den staten.

Promemorians förslag överensstämmer med mitt förslag. Vissa av de föreslagna bestämmelserna är annorlunda utformade än i mitt förslag.

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser tillstyrker eller lämnar förslaget utan erinran. Enstaka remissinstanser ifrågasätter dock behovet av utvidgade möjligheter att överlämna beslagtagen egendom till främmande stat. Några remissinstanser föreslår smärre justeringar i de föreslagna bestämmelserna.

Skälen för mitt förslag: Bestämmelser om beslag finns i 27 kap. RB. Beslag kan läggas på föremål och, om inte annat är föreskrivet, på skriftliga handlingar (1 §). Beslag tjänar två slags syften, dels ett *bevissäkrande*, när föremålet kan antas "äga betydelse för utredning om brott", dels att *säkra domsverkställigheten*, när föremålet kan antas "vara genom brott någon avhänt" eller vara "på grund av brott förverkat". I det sistnämnda fallet säkras beslaget verkställighet av ett sakförverkande medan kvarstad således säkras verkställighet av värdeförverkande.

Föremål kan tas i beslag inte bara hos den misstänkte utan hos vem som helst och oavsett brottets grovhet. Inte heller behöver det, såsom vid kvarstad, föreligga någon sabotagerisk. Det krävs i stället att det "skäligen kan antagas" att beslaget tjänar något av de nyss nämnda syftena.

Såväl åklagaren som rätten kan besluta om beslag. Innan åtal har väckts får dock rätten besluta om beslag endast på yrkande av åklagaren (4 och 5 §§). Rätten kan, om det är fara i dröjsmål, interimistiskt besluta om beslag. Själva verkställigheten av beslutet sköts normalt av polisen.

Den som har drabbats av ett beslag som har beslutats av åklagaren kan begära rättens prövning av beslaget. När rätten beslutar om beslag, eller fastställer ett verkställt beslag, skall rätten bestämma den tid inom vilken åtal ska väckas. Denna tid får inte vara längre än vad som är oundgängligen nödvändigt. I annat fall skall åtal normalt väckas inom en månad från det att beslaget verkställdes (7 §). Om åtal inte väcks inom den föreskrivna tiden, skall beslaget hävas omedelbart. När målet avgörs skall rätten pröva om beslaget fortfarande skall bestå (8 §).

Särskilda bestämmelser om beslag finns också i specialstraffrätten, bl. a. i narkotikastrafflagen och i varusmugglingslagen (1960:418).

Bestämmelser om *husrannsakan* finns i 28 kap. RB. Husrannsakan kan användas bl. a. för att söka efter ett föremål som är underkastat beslag. Husrannsakan utgör då ett hjälpmedel för genomförande av beslag. Reell husrannsakan förutsätter att fängelse är föreskrivet för brottet. Om åtgärden riktar sig mot någon annan än den som är skäligen misstänkt för brott, krävs det att det föreligger synnerliga skäl för att anta att husrannsakan skall leda till det åsyftade resultatet. För husrannsakan hos den som är skäligen misstänkt finns inget motsvarande rekvisit. Såväl åklagaren som rätten kan förordna om husrannsakan (4 §).

Till skillnad från vad som gäller i fråga om kvarstad finns det som jag tidigare har varit inne på redan i dag vissa möjligheter att besluta om *beslag på begäran av främmande stat*.

I 1975 års *tvångsmedelslag* finns sålunda generella bestämmelser om användning av beslag och husrannsakan för utländska myndigheters räkning. Lagen medger under vissa förutsättningar att egendom tas i beslag på begäran av främmande stat och överlämnas till staten i fråga (1 §). Husrannsakan får företas för att söka efter föremål som är underkastat beslag (2 § andra stycket).

Såväl i fråga om förutsättningarna för beslag som när det gäller förfarandet knyter lagen an till bestämmelserna i den allmänna utlämningslagen (lagen 1957:668 om utlämning för brott) och den nordiska utlämningslagen (lagen 1959:254 om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge). Framställningen får alltså inte bifallas om hinder mot utlämning skulle ha förelegat enligt vissa bestämmelser i de båda utlämningslagarna. Förutsättningarna för bifall är snävare när det gäller en begäran från en utomnordisk stat än när det är fråga om en framställning från något av de nordiska grannländerna. För utomnordiska framställningar innebär detta bl. a. ett krav på att det är fråga om ett brott för vilket enligt svensk lag är föreskrivet fängelse i mer än ett år.

Beslag får enligt 1 § användas i fråga om föremål och skriftlig handling om någon är misstänkt, tilltalad eller dömd för en gärning som är straffbelagd i den främmande staten i fråga. Beslag får ske om egendomen eller handlingen kan antas äga betydelse för utredning om gärningen eller vara någon frånhänd genom denna. Vid lagens tillkomst ansåg man det av olika skäl vara uteslutet att till främmande stat överlämna egendom som kan antas vara förverkad genom brott.

En framställning enligt lagen skall ges in till utrikesdepartementet, som skall överlämna den till riksåklagaren såvida det inte är uppenbart att framställningen skall avslås direkt av regeringen (5 och 6 §§). Sedan riksåklagaren låtit vidta de åtgärder som krävs – 27 kap. 9–13 §§ och 28 kap. 4–10 §§ RB är tillämpliga – skall verkställt beslag anmälas hos rätten för prövning. Rätten skall hålla förhandling i frågan (7 och 8 §§). Den slutliga prövningen ankommer därefter på regeringen som avslår framställningen om domstolen funnit att beslaget inte är lagligt grundat och i annat fall prövar om den beslagtagna egendomen skall överlämnas till den främmande staten. Regeringen får vid bifall föreskriva de förbehåll som påkallas av hänsyn till enskilds rätt eller det allmänna (9 §, jfr 4 §).

Förfarandet är enklare vid framställningar från nordiska länder; bl. a. krävs ingen regeringsprövning av ärendet (10–12 §§).

Enligt förarbetena till tvångsmedelslagen skall förfarandet föregås av en diskretionär prövning av om beslag är en lämplig åtgärd med hänsyn till omständigheterna i det ifrågavarande fallet. Det intresse som ligger bakom den främmande statens framställning får vägas mot åtgärdens mer eller mindre ingripande verkan från den enskildes synpunkt och dennes anspråk på berättigat rättsskydd. Förfarandet kan tillämpas såväl när den misstänkte eller dömda befinner sig i Sverige som när han uppehåller sig utomlands och, liksom enligt RB, vare sig egendomens innehavare samtycker eller inte. Det påpekas vidare i förarbetena att tredje mans intressen kan tillgodoses då det gäller en framställning som endast syftar till att säkerställa bevisning eftersom man vid utlämnandet av egendomen kan göra förbehåll om att den skall återställas när rättegången har slutförts (prop. 1975:35 s. 72 f.).

Såsom redan nämnts medger 1975 års tvångsmedelslag i princip inte användning av beslag i fråga om egendom som har förverkats eller som kan antas vara förverkad genom brott. Enligt 18 § *internationella verkställighetslagen* kan däremot egendom som har förklarats förverkad i en utländsk brottmålsdom tas i beslag sedan framställning om verkställighet av domen gjorts i Sverige. Bestämmelsen medger alltså inte beslag innan dom har meddelats i den främmande staten. En förutsättning för beslag enligt bestämmelsen är att beslag hade kunnat ske, om lagföringen hade ägt rum i Sverige. Riksåklagaren eller rätten beslutar om beslaget. Enligt förarbetena till denna bestämmelse skall det vid tillämpningen inte ske någon prövning av om de i 27 kap. 1 § RB angivna förutsättningarna för beslag föreligger; de skall anses uppfyllda omedelbart genom det utländska beslutet om förverkande. Övriga i 27 kap. RB angivna förutsättningar för beslag måste däremot vara uppfyllda. Vad som sägs i 27 kap. om väckande av åtal kommer vid tillämpning av denna paragraf i stället att avse ansökan om förhandling enligt 9 § (prop. 1972:98 s. 123 f.). Sedan domen väl verkställt tillfaller egendom svenska staten såvida inte regeringen i det enskilda fallet beslutar överlämna det till den främmande staten (36 §).

Såsom jag redan nämnt (avsnitt 2.2) kan ett beslut om beslag eller kvarstad som har meddelats i ett annat nordiskt land verkställas i Sverige enligt *nordiska verkställighetslagen*. Denna modell avviker från den som brukas i andra sammanhang, eftersom det normalt inte är fråga om verkställighet av ett utomlands meddelat beslut utan att det på framställning från främmande stat fattas beslut om tvångsmedlet i fråga.

Vissa tvångsmedel, bl. a. beslag, kan komma till användning i samband med utlämning för brott, och detta såväl i avvaktan på en framställning om utlämning som efter det att sådan framställning gjorts (16 och 23 §§ lagen 1957:668 om utlämning för brott). I fråga om förfarandet vid användning av tvångsmedel sägs uttryckligen i 16 § att vad som i allmänhet är föreskrivet för brottmål skall gälla. Beslag kan alltså användas efter en prövning i varje enskilt fall enligt samma principer som annars i brottmål. Regeringen kan när utlämning beviljas förordna att föremål som tagits i beslag skall överlämnas till den främmande staten (21 §). Liknande bestämmelser

finns i den nordiska utlämningslagen (12 och 17 §§ resp. 15 § tredje stycket). Beslag som sker på begäran av främmande stat med stöd av bestämmelserna i utlämningslagarna kan således ske för att säkra såväl bevisning som domsverkställighet och kan därför ske enligt samtliga tre grunder som anges i 27 kap. 1 § RB, dvs. i fråga om föremål som kan antas äga betydelse för utredning av brott, föremål som är genom brott någon avhänt eller på grund av brott förverkat (prop. 1957:156 s. 91, jfr s. 79).

Beslag och husrannsakan kan också göras på begäran av främmande stat enligt *lagen (1973:431) om utredning angående brott mot utländsk tulllag*. Beslag får dock företas endast i utredningssyfte och 2 § innehåller ett uttryckligt förbud mot användning av tvångsmedel i syfte att möjliggöra förverkande av egendom. En bestämmelse vars tillämpning förutsätter att misstanke om brott föreligger mot någon får heller inte tillämpas (prop. 1973:117 s. 22 och 25 f.).

Beslag kan alltså komma till användning för utländska myndigheters räkning *dels* enligt tvångsmedelslagen beträffande egendom som har betydelse för utredning om brott eller som frånhänts någon genom brott varvid egendomen i fråga överlämnas till den främmande staten, *dels* när en framställning om verkställighet i Sverige har gjorts enligt den internationella verkställighetslagen i fråga om föremål som har förklarats förverkat i den utländska domen. I det sistnämnda fallet kan regeringen, sedan domen väl verkställts i Sverige, på begäran överlämna föremålet till den främmande staten. I annat fall tillfaller detta svenska staten.

Om man bortser från beslagsmöjligheterna i utlämningssammanhang är det alltså inte möjligt att ta i beslag föremål som i en utländsk dom har förverkats på grund av brott och överlämna föremålet till den främmande staten för verkställighet, dvs. låta verkställigheten av domen ombesörjas av den främmande staten.

Beslag kan heller inte ske innan en utländsk dom – innehållande sakförverkande – som kan verkställas här i riket har vunnit laga kraft, och än *mindre* medan rättegång pågår i utlandet eller innan åtal ens har väckts.

Skillnaden mellan dessa båda kategorier är att föremålet i den första skulle överlämnas till den främmande staten som således ombesörjer den egentliga verkställigheten av domen medan det i den andra kategorin fall handlar om att förordna om beslag för att säkra kommande verkställighet i Sverige, varvid föremålet som regel tillfaller svenska staten.

I förarbetena till 1975 års tvångsmedelslag uttalade föredragande statsrådet sin tveksamhet över beslag på begäran av främmande stat av föremål som kan antas vara förverkat på grund av brott. Riksåklagaren hade i det ärendet uttalat att tillämpningen kan bli vanskelig. Föredragande statsrådet konstaterade att 18 § internationella verkställighetslagen medger att egendom som omfattas av en förverkandeförklaring tas i beslag sedan framställning om verkställighet har gjorts här i landet, alltså efter det att lagakraftäggande dom har meddelats i den främmande staten. Han ansåg det vara olämpligt att vid sidan av dessa bestämmelser reglera frågan om beslag för annan stats räkning. Frågan om bestämmelserna i den internationella verkställighetslagen borde utvidgas till att avse beslag innan dom

har meddelats i den främmande staten kunde enligt departementschefen inte tas upp i det sammanhanget (prop. 1975:35 s. 56).

I promemorian föreslås att bestämmelser nu införs som gör det möjligt att för utländsk myndighets räkning ta i beslag också egendom som är eller kan antas vara genom brott förverkad och att egendomen därvid *antingen* blir kvar i Sverige i och för senare verkställighet av det utländska förverkandebeslutet, *eller*, enligt regeringens eller – i nordiska förhållanden – domstols bestämmande, överlämnas till den främmande staten som således själv svarar för domsverkställigheten.

Remissinstanserna har tillstyrkt båda förslagen eller lämnat dem utan erinran. Enstaka remissinstanser har – utan att motsätta sig förslaget – ifrågasatt behovet av en regel som tillåter att förverkad egendom överlämnas till den främmande staten. Enligt några remissinstanser är den föreslagna lagtexten otydlig.

För egen del får jag anföra följande.

Beslag för att säkra verkställighet i Sverige av utländska sakförverkanden

Samma skäl som jag nyss har anfört i fråga om kvarstad talar enligt min mening för att det bör vara möjligt att genom beslag säkra verkställighet av ett utländskt sakförverkande. Ett viktigt skäl är naturligtvis att den skillnad som enligt svensk rätt upprätthålls mellan sak- och värdeförverkande är relativt okänd utomlands och att det många gånger är en ren tillfällighet om den åtgärd som den främmande staten begär är kvarstad eller beslag. Skälen förstärks också av att beslag redan i dag är möjligt beträffande föremål som redan har förklarats förverkade i en lagakraftvunnen utländsk dom. Om en utländsk dom som avser ett sakförverkande kan verkställas i Sverige, borde det enligt min mening inte föreligga några hinder mot att bevilja beslag på ett tidigare stadium än vad som nu är möjligt.

Jag föreslår alltså – i enlighet med vad jag nyss föreslagit i fråga om kvarstad – att egendom som skäligen kan antas vara förverkad på grund av brott får tas i beslag på begäran av främmande stat för att säkra domsverkställighet i Sverige och att en förutsättning härför alltså skall vara att den utländska domen får verkställas här. Beslag bör kunna ske när som helst under det utländska brottmålsförfarandets gång, således såväl innan åtal har väckts som efter det att dom har meddelats i den främmande staten *men innan den har hunnit verkställas här*.

Beträffande *villkoren för beslag* bör, såsom föreslås i promemorian, samma krav ställas som i 27 kap. 1 § RB. Det bör alltså vara fråga om egendom som skäligen kan antas vara förverkad på grund av brott. Utländska sakförverkanden får verkställas i Sverige endast under förutsättning att egendomen hade kunnat förverkas enligt svensk lag, om lagföringen hade ägt rum i Sverige (14 § andra stycket internationella verkställighetslagen). Eftersom en förutsättning för beslag är att det utländska förverkandebeslutet är verkställbart här måste detta villkor följaktligen beaktas när beslagsfrågan övervägs. Skulle regeringen i förhållande till en främmande stat komma överens om andra villkor för verkställighet och med stöd av bemyndigandet i 2 § internationella verkställighetslagen meddela

särskilda bestämmelser i detta avseende, blir också dessa indirekt tillämpliga vid prövningen av om förutsättningar för beslag föreligger.

I fråga om *förfarandet* ansluter jag mig till promemorians förslag, som också överensstämmer med vad jag nyss har föreslagit i fråga om kvarstad, nämligen att utrikesdepartementet skall överlämna den utländska framställningen till riksåklagaren. Riksåklagaren skall, i enlighet med vad som gäller enligt tvångsmedelslagen, låta vidta de åtgärder som erfordras enligt 27 och 28 kap. RB varefter verkställt beslag skall anmälas till rätten för prövning. Det finns inte något behov av att — efter mönster av 9 § tvångsmedelslagen — därefter överlämna ärendet till regeringen för prövning eftersom det här inte blir fråga om att överlämna föremålet i fråga till främmande stat.

I promemorian föreslås att samma ordning skall gälla som den som föreslås för kvarstad, alltså att rätten om åtal inte redan har väckts skall bestämma den tid inom vilken åtal skall väckas. På de skäl jag redovisat i fråga om kvarstad (avsnitt 2.3.1) anser jag att rättens behov av kontroll över att egendom inte blir liggande under beslag under obegränsad tid bör tillgodoses genom att beslaget *tidsbegränsas*. Jag återkommer närmare till denna fråga i specialmotiveringen.

Bestämmelser av det slag som här föreslås bör enligt min mening, liksom de bestämmelser som föreslagits i fråga om kvarstad, kunna ges generell tillämplighet och således komma till användning utan några krav på ömsesidighet. Den omständigheten att Sverige har ingått ett avtal om verkställighet av domar som avser sakförverkande med den främmande staten i fråga bör vara tillräckligt. Detta överensstämmer också med promemorians förslag. Såsom *generaltullstyrelsen* påpekar i sitt remissvar tillåter den föreslagna regleringen beslag på begäran av främmande stat i mål om brott mot ifrågavarande stats tulllag, trots alltså att 1973 års lag om utredning angående brott mot utländsk tulllag, enligt vad jag nyss redovisat, förbjuder beslag i syfte att möjliggöra förverkande av egendom. 1973 års lag, som förutsätter ömsesidighet, påverkas alltså inte av de nu föreslagna reglerna.

Överlämnade av beslagtagen egendom till främmande stat

Jag övergår härefter till promemorians förslag att det också skall vara möjligt att förordna om beslag av egendom som skäligen kan antas vara förverkad och överlämna egendomen i fråga till den främmande staten. Frågan är alltså om tvångsmedelslagens regler bör utvidgas till att avse också förverkad egendom, varvid det alltså skulle ankomma på den främmande staten själv att föranstalta om verkställigheten av förverkandebeslutet.

Visserligen minskar behovet av att kunna överlämna förverkad egendom till främmande stat om möjligheter införs att genom beslag säkerställa kommande verkställighet i Sverige av ett förverkandebeslut i enlighet med vad jag nyss har föreslagit. Några egentliga hinder mot att sådana möjligheter införs torde emellertid inte finnas, om det till förfarandet knyts särskilda villkor till skydd för den enskilde. Tvångsmedelslagen förutsätter redan nu en diskretionär prövning varvid alltså åtgärdens mer

eller mindre ingripande verkan från den enskildes synpunkt får vägas mot den främmande statens intresse.

En sådan ordning skulle nämligen kunna vara att föredra i vissa situationer. Ett förfarande enligt vilket den främmande staten först har att göra framställning om beslag — som skall prövas enligt de nu föreslagna bestämmelserna — och därefter, sedan dom i målet har meddelats, inge en ny framställning om verkställighet av förverkandebeslutet — som skall prövas enligt verkställighetslagarna — kan i vissa fall vara onödigt omständligt, och det kan ifrågasättas om en sådan dubbel prövning alltid fyller ett behov. En situation jag tänker på är den att framställningen gäller flera olika föremål varav en del utgör bevismaterial och en del är förverkade. Även om Sverige har ett verkställighetsavtal med den främmande staten i fråga kan det vara praktiskt att överlämna alla föremål en gång för alla i stället för att behålla en del av dem i avvaktan på att en framställning görs enligt verkställighetslagarna. En sådan möjlighet är också ändamålsenlig, om regeringen redan på beslagsstadiet kan förutse att man på verkställighetsstadiet skulle vara villig att avstå från att behålla det förverkade föremålet och enligt 36 § internationella verkställighetslagen överlämna föremålet till den främmande staten.

Särskild betydelse skulle naturligtvis en sådan möjlighet ha i förhållande till stater med vilka vi inte har några verkställighetsavtal. Såsom har framgått av min redovisning tidigare (avsnitt 2.2) är det ju, än så länge, endast ett fåtal stater som överhuvudtaget kan komma i åtnjutande av de tvångsåtgärder jag nu föreslår. Det avtal med Storbritannien och Nordirland som jag behandlar i detta ärende reglerar endast förverkande av vinning av brott. Förverkade brottsverktyg omfattas exempelvis inte. För att sådana skall kunna överlämnas till Storbritannien och Nordirland skulle en bestämmelse av det slag jag nu behandlar krävas.

I sammanhanget bör också påpekas att det redan i dag finns vissa möjligheter att med tillämpning av tvångsmedelslagens regler till främmande stat överlämna egendom som kan antas vara förverkad genom brott, nämligen om egendomen har frånhänts annan genom brott. Det torde heller inte vara uteslutet att till främmande stat överlämna egendom som kan antas vara förverkad om samma egendom utgör bevismaterial i den utländska rättegången.

Av det sagda framgår att jag kan ansluta mig till promemorians förslag. Emellertid bör enligt min mening verkställigheten i första hand äga rum i Sverige och beslagtagna egendom således kvarstanna här till dess att den utländska domen kan verkställas här. Möjligheten att till främmande stat överlämna också egendom som kan antas vara förverkad genom brott bör därför enligt min mening gälla endast i andra hand, om verkställighet inte kan eller bör äga rum i Sverige eller då ett överlämnande av något annat skäl i det enskilda fallet framstår som lämpligare. Lagtekniskt bör detta kunna uttryckas så att det skall föreligga *särskilda skäl* för att förverkad egendom skall kunna överlämnas till främmande stat.

När det gäller beslag av föremål såsom förstadium till verkställighet i Sverige av ett utländskt förverkandebeslut enligt den nyss föreslagna ordningen ställs, som jag redogjort för, ett indirekt krav på att förverkande

hade kunnat ske enligt svensk rätt, om lagföringen hade ägt rum i Sverige. Ett sådant villkor bör enligt min mening uttryckligen ställas upp vid beslag av föremål som skall överlämnas till den främmande staten. Också i promemorian föreslås ett sådant villkor.

Beträffande *villkoren i övrigt och förfarandet* bör tvångsmedelslagens nuvarande regler kunna gälla direkt. Det bör alltså i utomnordiska förhållanden krävas att det rör sig om ett brott för vilket enligt svensk lag är föreskrivet fängelse i mer än ett år. Framställningen bör överlämnas till riksåklagaren och verkställt beslag överlämnas till rätten för prövning av om beslaget är lagligen grundat, varefter det är regeringen som slutligen avgör frågan om föremålen skall överlämnas till den främmande staten eller inte. Det förenklade förfarande som gäller för nordiska framställningar bör enligt min mening kunna tillämpas även på denna typ av beslag. Det bör alltså vara rätten och inte regeringen som avgör frågan om överlämnande av egendom till de nordiska grannländerna.

Förfarandet enligt tvångsmedelslagen skall enligt de nyss redovisade uttalandena i lagens förarbeten föregås av en diskretionär prövning av om beslag och överlämnande till den främmande staten är en lämplig åtgärd. De uttalanden som där görs om hur prövningen skall gå till (prop. 1975: 35 s. 72 f.) blir naturligtvis tillämpliga också i fråga om den prövning som skall äga rum enligt den nu föreslagna bestämmelsen. Det intresse som ligger bakom den främmande statens framställning får således vägas mot åtgärdens mer eller mindre ingripande verkan från den enskildes synpunkt. I 1975 års förarbeten framhölls särskilt att tredje mans intressen skall tillgodoses, och de förtjänar naturligtvis särskild uppmärksamhet när det gäller att slutligt överlämna föremål till främmande stat.

2.3.3 Forumfrågan

Mitt förslag: Behörig domstol vid prövning av fråga om kvarstad och beslag som syftar till att säkerställa verkställighet i Sverige av utländska förverkanden skall vara Stockholms tingsrätt.

Promemorian innehåller inga särskilda forumregler.

Remissinstanserna har inte yttrat sig i forumfrågan.

Skälen för mitt förslag: Tvångsmedelslagen innehåller inga särskilda forumbestämmelser. De allmänna forumreglerna i 19 kap. RB är alltså tillämpliga på framställningar enligt lagen. Promemorians förslag innehåller inga särskilda forumregler för de nya kvarstads- och beslagsbestämmelser som föreslås och forumfrågan har överhuvudtaget inte berörts under remissbehandlingen.

Enligt min mening finns det anledning att överväga särskilda forumregler när det gäller kvarstad och beslag som syftar till att säkra framtida verkställighet i Sverige av utländska förverkandebeslut. Såväl den internationella som den nordiska verkställighetslagen innehåller nämligen särskilda forumbestämmelser. Stockholms tingsrätt är ensam behörig att pröva

frågor enligt den internationella verkställighetslagen (35 §) och riksskatteverket prövar framställningar enligt den nordiska verkställighetslagen som avser förverkande (avsnitt 2.2).

Särskilt mot bakgrund av att de beslut om kvarstad och beslag på begäran av främmande stat jag nu syftar på har ett direkt samband med frågan om och i vad mån utländska förverkanden kan verkställas i Sverige, är det enligt min mening naturligt att välja motsvarande lösning i fråga om vilken domstol som skall handlägga tvångsmedelsfrågorna. Ett annat skäl för detta är att behovet av att hålla kontroll över beviljade tvångsåtgärder bäst tillgodoses genom att den domstol som beviljar tvångsåtgärden är densamma som sedermera skall handlägga verkställighetsfrågan. Denna domstol har också god kunskap om och erfarenhet av den ganska komplicerade verkställighetslagstiftningen. Till saken hör också att Stockholms tingsrätt redan i dag är ensam behörig att pröva frågor om beslag som gäller anhängiggjorda verkställighetsärenden (18 § internationella verkställighetslagen).

Jag föreslår därför att Stockholms tingsrätt ensam utses att handlägga kvarstadsfrågor och beslagsfrågor som syftar till att säkerställa domsverkställighet i Sverige. Det är angeläget att se till att Stockholms tingsrätt är behörig att pröva den utländska framställningen i hela dess vidd. Den främmande staten kan ju exempelvis ha uttryckt ett alternativt önskemål om att föremålen skall överlämnas till denna. Behörigheten för Stockholms tingsrätt bör därför omfatta också den prövning enligt 8 § tvångsmedelslagen som framställningen kan föranleda. För framställningar som endast syftar till att beslagtagna föremål skall överlämnas till främmande stat krävs enligt min mening inga särskilda forumregler.

För att inte i onödan komplicera lagstiftningen bör behörigheten för Stockholms tingsrätt omfatta också nordiska framställningar på området.

Det är inte uteslutet att detta ställningstagande kan komma att omprövas i framtiden. När Stockholms tingsrätt utsågs till enda behöriga domstol enligt den internationella verkställighetslagen förutskickades att frågan skulle kunna omprövas efter någon tids tillämpning av lagen i ljuset av då vunna erfarenheter (prop. 1972:98 s. 90). Lagen har än så länge kommit att utnyttjas i en högst begränsad omfattning. Det finns enligt min mening inte tillräckliga skäl att nu ta upp frågan om en ändrad ordning.

Mitt förslag: De nya bestämmelserna om användning av kvarstad och beslag på begäran av främmande stat placeras i lagen (1975:295) om användning av vissa tvångsmedel på begäran av främmande stat. Till lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom och lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff fogas en hänvisning till tvångsmedelslagens bestämmelser.

Promemorians förslag överensstämmer med mitt förslag. Promemorieförslaget innehåller dock ingen hänvisning från verkställighetslagarna till tvångsmedelslagen.

Remissinstanserna har inte haft något att erinra.

Skälen för mitt förslag: Även om det från vissa synpunkter är lämpligt att placera de nya reglerna i verkställighetslagarna, anser jag för min del övervägande skäl tala för en placering i tvångsmedelslagen. Mot en placering i verkställighetslagarna talar bl. a. att vissa av de nya bestämmelserna – de som gäller överlämnande av beslagtagna egendom till främmande stat – i alla händelser måste placeras i tvångsmedelslagen. Enligt min mening bör bestämmelserna om tvångsåtgärder i brottmål på begäran av främmande stat i största möjliga utsträckning samlas på ett ställe. För att sambandet mellan tvångsmedelslagen och de båda verkställighetslagarna tydligt skall framgå förordar jag i stället att det i verkställighetslagarna görs en hänvisning till tvångsmedelslagen. Härigenom tillgodoses också den synpunkt som har framförts under remissbehandlingen om att överlappningen mellan beslagsregeln i 18 § internationella verkställighetslagen och de nya beslagsreglerna i tvångsmedelslagen bör framgå tydligare än enligt promemorians förslag.

När det gäller utformningen av de nya bestämmelserna i tvångsmedelslagen har jag tagit fasta på påpekanden under remissbehandlingen om vissa ottydligheter i promemorians förslag. Jag förordar också att man avviker från promemorians förslag genom att i största möjliga utsträckning sammanföra bestämmelserna om kvarstad och beslag som sker för att säkra verkställighet i Sverige. Mitt förslag medför överhuvudtaget färre nya paragrafer i tvångsmedelslagen än promemorians förslag. Det har också den fördelen att man undviker den ändrade rubriksättningen och paragrafförskjutningen som följer av promemorians förslag.

Jag ansluter mig till den uppfattning som har framförts i promemorian om att det inte krävs några särskilda bestämmelser i 26 kap. RB om kvarstad på begäran av främmande stat; några sådana bestämmelser finns heller inte för tvistemål i 15 kap. RB.

2.4.1 Innehållet i överenskommelsen

Överenskommelsen behandlar i första hand frågor om verkställighet av utländska förverkanden som gäller vinning av brott och användning av tvångsåtgärder för att säkra verkställighet av sådana förverkanden. I de olika artiklarna regleras tillämpningsområdet (art. 1), definitioner (art. 2), centralorgan (art. 3), fullgörande av framställningar (art. 4), upplysningar och bevis (art. 5), tvångsåtgärder avseende vinning av brott (art. 6), verkställighet av beslut om förverkande (art. 7), kostnader (art. 8), språk (art. 9), bestyrkande (art. 10), territoriell tillämpning (art. 11) och slutbestämmelser (art. 12). I de följande skall jag helt kort redovisa det närmare innehållet i överenskommelsen.

Staterna åtar sig enligt *artikel 1* att bistå varandra med tvångsåtgärder och vid förverkande av vinning av brott liksom vid brottsutredning som gäller spårande och återställande av sådan vinning. Av artikeln framgår en väsentlig begränsning i åtagandena, nämligen att staterna inte åtar sig mer än vad resp. stats nationella lagstiftning tillåter. Denna begränsning framgår också av artikel 4. Av artikelns andra stycke framgår att överenskommelsen inte skall inverka på andra avtal eller samarbetsarrangemang staterna emellan. Överenskommelsen är med andra ord inte avsedd att förändra eller formalisera exempelvis det polissamarbete som redan finns mellan Sverige och Storbritannien såvida inte bistånd begärs under uttryckligt åberopande av överenskommelsen.

I *artikel 2* definieras olika begrepp som används i överenskommelsen. Definitionen i punkten a) har endast betydelse vid tillämpningen av bestämmelserna om tvångsåtgärder. Jag återkommer därför till denna i anslutning till att jag behandlar artikel 6. Definitionen av begreppet vinning av brott i punkten b) är omfattande och torde täcka vad som normalt avses med begreppet utbyte av brott enligt 36 kap. 1 § BrB. I denna definition framgår också ett uttryckligt krav på dubbel straffbarhet; en förutsättning för att den anmodade staten skall vara skyldig att lämna bistånd enligt överenskommelsen är att det aktuella förfarandet är straffbart också enligt denna stats lagstiftning. Definitionen av begreppet egendom i punkten c) torde inte kräva några kommentarer. I punkten d) definieras begreppet tvångsåtgärder vilket för svensk del innebär beslag och kvarstad.

Enligt *artikel 3* skall framställningar om bistånd enligt överenskommelsen göras genom centralorgan i resp. stat. I Sverige är centralorganet, såsom brukligt är i dessa sammanhang, utrikesdepartementet.

I *artikel 4* finns bestämmelser som i första hand behandlar hur den anmodade staten skall åtgärda en framställning från den ansökande staten. Enligt punkten 1 skall den anmodade staten sålunda, i den utsträckning som dess lagstiftning medger det, vidta de åtgärder som krävs med anledning av framställningen. Vissa mer flagranta vägransgrunder räknas därefter upp i punkten 2. Framställningen får sålunda avslås om åtgärdande av framställningen inte skulle vara tillåten enligt den nationella lagen eller om framställningen avser ett politiskt brott eller om det föreligger skäl av "ordre public"-karaktär mot att verkställa framställningen. Enligt punkten

3 får framställningen avslås eller fullgörandet därav skjutas upp om ett bifall till framställningen skulle kunna skada andra brottsutredningar eller rättegångar, inverka menligt på någons säkerhet eller innebära en oproportionerlig börda för den anmodade staten. Innan en framställning avslås, skall den anmodade staten enligt punkten 4 överväga om man inte skulle kunna lämna ett villkorat bistånd. Enligt punkten 5 kan den anmodade staten begära kompletterande upplysningar om framställningen är ofullständig på någon punkt. Av punkten 6 framgår att tredje mans rättigheter skall tillgodoses av den anmodade staten enligt dess egen lagstiftning. Enligt punkten 7 skall den anmodade staten informera den ansökande staten om resultatet av vidtagna åtgärder. Artikeln innehåller slutligen i punkten 8 ett åtagande också för den ansökande staten som innebär att den omgående skall informera den anmodade staten om nya omständigheter som har betydelse för framställningen eller dess åtgärdande, exempelvis att beslutet redan har kunnat verkställas på annat sätt, och, i förekommande fall, återkalla framställningen. Denna bestämmelse har visst samband med bestämmelsen i artikel 7.3 om förbud mot samtidig verkställighet.

Artikel 5 innehåller bestämmelser om inbördes rättshjälp. Enligt punkten 1 får staterna sålunda begära upplysningar och bistånd med att få fram bevisning som kan krävas i en brottsutredning eller i rättegång. Det bistånd som kan komma i fråga exemplifieras i punkten 2. Det kan gälla överlämnande av information eller skriftliga handlingar som behövs i en utredning eller rättegång på den ansökande statens territorium (a), bevisupptagning eller editionsföreläggande (b), husrannsakan och beslag och överlämnande av material som kan ha betydelse som bevis och uppgifter om de närmare omständigheterna vid beslaget (c). Enligt punkten 3 skall den ansökande staten på begäran återlämna det material som överlämnats när det inte längre behövs i utredningen eller rättegången.

Artikel 6 behandlar tvångsåtgärder. Enligt punkten 1 kan den ansökande staten begära att egendom blir föremål för tvångsåtgärder för att säkra verkställigheten av ett förverkandebeslut som har meddelats eller kommer att meddelas i den ansökande staten. Som jag redan har sagt är de för Sveriges del aktuella tvångsåtgärderna beslag och kvarstad. Av en framställning enligt denna artikel skall, enligt punkten 2. a, framgå att ett rättsligt förfarande har inletts eller kommer att inledas i den ansökande staten, vilket förfarande har lett till eller kan leda till ett beslut om förverkande. Begreppet inledande av ett rättsligt förfarande har definierats i artikel 2. a. Enligt brittisk lag kan bistånd med tvångsåtgärder inte lämnas en annan stat med mindre förundersökningen har nått en viss nivå i den ansökande staten. För framställningar från Sverige till Storbritannien och Nordirland gäller härvid att den svenska förundersökningen måste ha kommit så långt att någon är skäligen misstänkt för brott. Detta är samtidigt den förutsättning som gäller enligt svensk rätt för kvarstad och husrannsakan mot en misstänkt. Eftersom åklagare vid denna tidpunkt enligt 23 kap. 18 § RB är skyldig att underrätta den misstänkte om misstanken finns i överenskommelsen en hänvisning till denna bestämmelse. För framställningar från Storbritannien och Nordirland gäller på motsvarande

sätt att det rättsliga förfarandet har inletts då någon har blivit "charged", vilket i princip innebär att han blivit anklagad för brott.

Framställningen skall i förekommande fall också innehålla uppgift om när det rättsliga förfarandet kommer att inledas (b), en sammanfattning av fakta i målet, inkl. en brottsbeskrivning med uppgift om tid och plats för brottets begående, uppgift om tillämpliga lagbestämmelser, de omständigheter på vilka brottsmisstanken grundas och en kopia av eventuellt beslut om tvångsåtgärder som har meddelats i den ansökande staten. Om ett förverkandebeslut redan har meddelats i den ansökande staten, skall en kopia av detta beslut fogas till ansökan (c). Framställningen skall vidare, i den utsträckning det är möjligt, innehålla uppgift om vilken egendom som skall bli föremål för tvångsåtgärder — dvs. i Sverige beslag — eller är tillgänglig för tvångsåtgärder — dvs. i Sverige kvarstad — och egendomens anknytning till den misstänkte (d). I förekommande fall skall framställningen också innehålla uppgift om vilket belopp som den sökta åtgärden avser och grunderna för hur detta framräknats (e). Slutligen skall framställningen innehålla uppgift om när åtal kan beräknas bli väckt och när ett slutligt avgörande av målet kan föreligga (f). Den ansökande staten skall underrätta den anmodade staten när det finns anledning att ändra den tid som uppskattats enligt punkten 2. f) och samtidigt ge besked om hur långt förfarandet har fortskridit (punkten 3). Av punkten 4 framgår att den anmodade staten kan tidsbegränsa ett beslags- eller kvarstadsbeslut.

I *artikel 7* finns bestämmelser om verkställighet av förverkandebeslut som avser vinning av brott. Till en framställning om verkställighet skall enligt punkten 2. a)-e) fogas en bestyrkt kopia av beslutet i fråga och uppgifter som visar att beslutet inte längre kan överklagas i ordinär väg, att det är verkställbart i den ansökande staten, i förekommande fall uppgift om egendom som är tillgänglig för verkställighet eller den egendom som avses med framställningen med angivande av egendomens anknytning till den dömda, i förekommande fall och om uppgiften är tillgänglig i vad mån tredje man har intresse i egendomen i fråga samt slutligen och i förekommande fall vilket belopp som verkställigheten avser. Av punkten 3 framgår ett förbud mot samtidig verkställighet; i den mån förverkandebeslutet i fråga är föremål för verkställighet i den ansökande staten eller i någon annan stat får några verkställighetsåtgärder inte begäras enligt överenskommelsen. Partiell verkställighet är med andra ord inte utesluten; skulle viss egendom finnas tillgänglig i den ansökande staten kan verkställighet begäras beträffande återstoden. Punkten 4 ger den anmodade staten möjlighet att vägra verkställa ett utländskt förverkandebeslut till viss del. Punkten 5 innehåller en regel om omräkning till den anmodade statens valuta som är tillämplig när verkställigheten avser ett visst belopp. Enligt punkten 6 tillfaller egendom som har blivit föremål för verkställighet den anmodade staten såvida inte staterna i det enskilda fallet kommer överens om något annat.

Enligt *artikel 8* skall den anmodade staten bära de kostnader som uppstår på dess territorium. Extraordinära kostnader kan dock bli föremål för särskild överenskommelse staterna emellan.

Artiklarna 9–12 som innehåller bestämmelser om bl. a. om språk, terri-

2.4.2 Sveriges tillträde till överenskommelsen

Innehållet i överenskommelsen överensstämmer i stor utsträckning med gällande svenska regler på området. Regleringen i artikel 7 om verkställighet av utländska förverkandebeslut har stöd i internationella verkställighetslagen, och åtagandena i artikel 6 om tvångsåtgärder för att säkra verkställighet av brittiska förverkandebeslut kan uppfyllas genom den nyss föreslagna lagstiftningen om användning av kvarstad och beslag på begäran av främmande stat (avsnitt 2.3.1 och 2.3.2). I ett par avseenden aktualiserar överenskommelsen vissa ytterligare lagändringar. Jag återkommer strax till dessa. Bestämmelser om bevisupptagning och om bevisbeslag som avses i artikel 5 finns i lagen (1946:816) om bevisupptagning åt utländsk domstol och i tvångsmedelslagen. Eftersom åtagandena enligt överenskommelsen heller inte går längre än vad respektive stats nationella lagstiftning medger (art. 1.1 och 4.1) och bistånd får vägras om ett fullgörande av framställningen inte skulle vara tillåten enligt den anmodade statens lag (art. 4.2), är också de olika villkor som ställs upp i den aktuella svenska lagstiftningen på området tillgodosedda.

Regeringen har som jag tidigare redovisat (avsnitt 2.2) genom föreskrifter i 2 § tredje stycket internationella verkställighetslagen bemyndigande att meddela de särskilda bestämmelser som föranleds av överenskommelsen. I anslutning till att överenskommelsen träder i kraft kan regeringen således föreskriva vilka bestämmelser i lagen som skall tillämpas också i förhållande till Storbritannien och Nordirland. Eftersom överenskommelsen är begränsad till att gälla förverkande av vinning av brott, kan åtskilliga villkor och bestämmelser i lagen därvid uteslutas.

Den svensk-brittiska överenskommelsen syftar i första hand till ett samarbete i fråga om internationell verkställighet av förverkande av vinning av brott. Ett sådant samarbete är idag – i avsaknad av en bindande överenskommelse staterna emellan – uteslutet. Sveriges åtaganden och villkoren i övrigt för att sådant bistånd skall lämnas och erhållas är utformade så att de faller inom ramen för de åtaganden Sverige gjort och för vad Sverige kan erhålla genom anslutningen till 1970 års brottmålsdomskonventionen. De lagändringar jag förordar i det följande är av mindre ingripande natur och av sådan art att de inte bör hindra ett tillträde. Brottmålsdomskonventionen har som jag redan nämnt inte vunnit någon större anslutning och har heller inte tillträtts av Storbritannien och Nordirland. Den svensk-brittiska överenskommelsen är därför ett angeläget komplement till brottmålsdomskonventionen. Jag förordar mot denna bakgrund att Sverige tillträder överenskommelsen. Eftersom överenskommelsen förutsätter lagändringar bör denna fråga underställas riksdagen.

Mitt förslag: Svensk domstol skall kunna sätta ned det belopp som förverkats i den utländska domen, om det förverkade beloppet uppenbarligen överstiger vad som hade kunnat förverkas enligt svensk lag i en rättegång i Sverige.

Skälen för mitt förslag: Den svensk-brittiska överenskommelsen är helt inriktad på förverkanden. Frågan om verkställighet av utländska förverkanden är som jag inledningsvis framhöll överhuvudtaget mycket aktuell. Detta har föranlett mig att överväga om nuvarande svenska regler om sådan verkställighet är lämpligt utformade. En fråga som därvid inställer sig är om inte reglerna i större utsträckning borde tillåta svensk domstol att pröva om det utländska förverkandebeslutet står i rimlig proportion till vad som skulle ha bestämts om lagföringen ägt rum i Sverige och enligt svensk lag.

Internationella verkställighetslagen bygger som jag har redogjort för tidigare (avsnitt 2.2) på brottmålsdomskonventionen. En huvudprincip i denna konvention är att ny påföljd skall bestämmas i verkställighetsstaten i enlighet med vad nationell lag föreskriver för brott av ifrågavarande slag. Domstolen är bunden av den bevisbedömning som framgår av den utländska domen, men skall ersätta den ådömda påföljden med den påföljd som skulle ha ådömts för samma brott i verkställighetsstaten. När det gäller frihetsberövande påföljder får rätten inte skärpa den påföljd som har ådömts genom den utländska domen men väl ådöma en lindrigare påföljd (prop. 1972:98 s. 73 och 117).

För förverkande av visst belopp i pengar eller värdet av viss egendom gäller enligt 14 § att rätten skall bestämma ett motsvarande förverkandebelopp i svenska kronor med tillämpning av den växelkurs som gäller vid tiden för beslutet. Bestämmelsen motsvaras av artikel 45 i brottmålsdomskonventionen. I denna artikel, som också gäller böter, föreskrivs att det belopp som bestäms inte får överskrida det maximum som är bestämt i verkställighetsstatens lag för samma brott eller, om sådant maximum saknas, det högsta belopp som vanligen åläggs i verkställighetsstaten för sådant brott. Beloppet får likväl, enligt artikelns andra stycke, behållas oförändrat om påföljd av detta slag – dvs. böter eller förverkande – inte är föreskriven i verkställighetsstatens lag för samma brott men denna lag medger att strängare påföljd ådöms. Detsamma gäller om det föreskrivna maximum överskrids men verkställighetsstatens lag medger en strängare påföljd.

I förarbetena till 14 § konstaterade föredragande statsrådet att det i svensk rätt inte finns något maximum för förverkande eller något högsta belopp som enligt praxis förverkas vid vissa brott. Med den utformning som det svenska straffrättsliga sanktionssystemet har enligt brottsbalken kunde man heller inte på det sätt som avsågs i artikelns andra stycke jämföra förverkande med andra brottspåföljder. I paragrafen föreskrevs

därför endast den beskrivna omräkningen till svenska kronor (prop. 1972:98 s. 120).

Om ett visst föremål har förverkats i den utländska domen, får rätten däremot enligt paragrafens andra stycke förklara detta förverkat endast om föremålet hade kunnat förverkas enligt svensk lag, för det fall lagföringen hade ägt rum i Sverige. Denna bestämmelse bygger på brottmålsdomskonventionens artikel 46 första stycket. Även om sådant förverkande inte kan ske enligt verkställighetsstatens lag för samma gärning skall, enligt andra stycket i samma artikel, föremålet likväl förverkas om lagen medger att strängare påföljd ådöms. Av samma skäl som nyss har nämnts i fråga om artikel 45.2 finns ingen motsvarighet till det andra stycket i den internationella verkställighetslagen.

Jag ansluter mig i och för sig till de slutsatser som föredragande statsrådet drog beträffande förverkande vid Sveriges tillträde till brottmålsdomskonventionen. Mot bakgrund av att frågan om verkställighet av utländska förverkandebeslut nu fått ökad betydelse och att bestämmelserna kan antas komma till betydligt större användning i framtiden, finns det emellertid enligt min mening anledning att överväga om vi inte nu borde lämna ett visst utrymme för rätten att pröva om förverkandebeslutet överensstämmer med svenska normer och alltså utnyttja den möjlighet till kontroll över utländska förverkandebeslut som brottmålsdomskonventionen medger. En sådan kontrollmöjlighet är också förutsatt i den svensk-brittiska överenskommelsen; artikel 7.4 i överenskommelsen tillåter att verkställighet av ett förverkandebeslut vägras till viss del. Också 1988 års FN-konvention mot olaglig hantering av narkotika och psykotropa ämnen som jag tidigare har berört (avsnitt 2.1) tillåter en sådan prövning. Enligt artikel 5. c i den konventionen skall verkställighet av utländska förverkandebeslut ske i enlighet med och på de villkor som verkställighetsstatens lagstiftning föreskriver.

De relativt nya förverkanderegler som gäller i Storbritannien och Nordirland i narkotikamål (Drug Trafficking Offences Act 1986, DTOA) indikerar att det kan finnas behov av en lagändring. Den brittiska lagen innehåller särskilda presumptions- och bevisregler för att beräkna värdet av den tilltalades totala utbyte av narkotikahandling, och det belopp som förverkas behöver inte stå i proportion till det åtalade brottet. Beloppet får dock normalt inte överstiga värdet av den tilltalades tillgångar vid tiden för rättegången. Om det sålunda framräknade utbytet av narkotikabrott överstiger värdet av den egendom som kan realiseras, dvs. egendom som är tillgänglig för verkställighet, skall förverkandebeloppet sättas ned i motsvarande mån. I sådan "realiserbar egendom" inräknas den dömdes egna tillgångar och vissa gåvor till tredje man.

Jag förutser inte att förverkandebelopp som har framräknats med stöd av dessa brittiska bestämmelser normalt behöver bli föremål för jämkning före verkställighet i Sverige. I praktiken torde beloppen inte avvika på något anmärkningsvärt sätt från de belopp som kan förverkas enligt svensk rätt på grundval av ett åtal som omfattar hela det förfarande som varit föremål för prövning i den brittiska rättegången. De brittiska bestämmelserna är emellertid ett bra exempel på hur olika förverkanderegler kan

vara konstruerade i olika stater och att det därför i vissa situationer och i förhållande till vissa stater kan vara en fördel om det finns ett visst utrymme för jämkning av förverkandebelopp som enligt svensk rättsuppfattning är uppenbart orimliga.

Enligt min mening bör vi därför ta vara på den möjlighet till kontroll över vilket belopp som skall verkställas i Sverige som brottmålsdomskonventionen och den svensk-brittiska överenskommelsen tillåter. Huvudregeln bör dock också i fortsättningen vara den att förverkandebeloppet bestäms efter en ren omräkning till svenska kronor. En nedsättning av beloppet bör således tillgripas endast i undantagsfall, om det förverkade beloppet uppenbarligen överstiger vad som hade kunnat förverkas vid svensk domstol enligt svensk lag. Jag föreslår att 14 § internationella verkställighetslagen justeras i enlighet med det sagda.

2.4.4 Förverkande hos någon annan än den som är tilltalad för brott

Mitt förslag: Om den utländska domen gäller förverkande som angår någon mot vilken talan inte har förts i den utländska rättegången, skall denne höras i Sverige enligt samma regler som tillämpas när talan förs här om förverkande mot någon som inte är tilltalad för brott. Det utländska förverkandebeslutet får verkställas här, om förverkande hade kunnat ske hos denne enligt svensk lag om förfarandet hade ägt rum här.

Skälen för mitt förslag: Enligt svensk rätt kan ingen berövas sin rätt till egendom såvida inte talan om förverkande har förts mot honom och förverkandeförklaringen riktas just mot honom. En förverkandeförklaring som riktas mot någon kan bara avse den rätt som han har. Dessa principer framgår av bl. a. lagen (1986:1009) om förfarandet i vissa fall vid förverkande m. m. och 36 kap. 5 § tredje stycket BrB, som innebär att särskild rätt till egendom som förklaras förverkad består även om inget förbehåll om det görs i förverkandeförklaringen.

Den svensk-brittiska överenskommelsen innebär i och för sig inga avsteg från dessa principer. Enligt överenskommelsen skall tredje mans rättigheter tillgodoses enligt verkställighetsstatens lag (art. 4.6) och i en framställning om verkställighet skall det i förekommande fall lämnas upplysningar om vilka intressen andra än den dömda kan ha i egendomen (art. 7.2. d).

Genom den svensk-brittiska överenskommelsen kan verkställighet ske i Storbritannien och Nordirland av en svensk dom om förverkande som har meddelats mot annan än den som är tilltalad för brott, dvs. mot en person som avses i 36 kap. 5 § BrB – bl. a. gåvotagare – med tillämpning av 1986 års lag.

Gällande svenska regler tillåter däremot inte verkställighet i Sverige av en brittisk dom varigenom en gåva eller dess värde har förverkats med tillämpning av den brittiska narkotikalagstiftningen. Jag berörde dessa bestämmelser i närmast föregående avsnitt. Sedan utbytet av brottet fram-

räknats i enlighet med bestämmelserna i DTOA skall förverkandebeloppet sättas ned om det belopp som kan antas vara tillgängligt för verkställighet (den realiserbara egendomen) är lägre än det beräknade utbytet (Section 4). Till den realiserbara egendomen räknas, förutom den tilltalades egna tillgångar, också vissa gåvor från den tilltalade (Section 5). Gåvotagaren är inte part i den brittiska rättegången utan bereds tillfälle att yttra sig först på verkställighetsstadiet (Section 1 i).

Under de svensk-brittiska överläggningarna har det från brittiskt håll framhållits att en väsentlig förutsättning för överenskommelsen är att sådana gåvor kan tas i anspråk för verkställighet i Sverige eftersom man saknar möjlighet att föra en särskild talan om förverkande mot gåvotagaren. Enligt min mening är det angeläget att söka tillmötesgå det brittiska önskemålet, alldeles särskilt som motsvarande svenska förverkandebeslut kan verkställas i Storbritannien och Nordirland. Samtidigt skulle sådan verkställighet, som alltså skulle äga rum i Sverige mot en gåvotagare utan att talan om förverkande har förts mot honom i den andra staten, innebära ett avsteg från de principer jag nyss redogjorde för.

Enligt min mening kan problemet lösas under exekvaturförfarandet i Sverige. Det svensk-brittiska samarbetet bygger på ett ömsesidigt förtroende för rättsordningarna i de båda länderna. Några invändningar mot hur man i Storbritannien valt att reglera förverkandefrågor i narkotikasammanhang torde inte kunna resas. Genom att verkställigheten flyttas från Storbritannien till Sverige går gåvotagaren emellertid miste om den prövning som normalt skall äga rum under verkställighetsstadiet i Storbritannien. Gåvotagaren bör därför enligt min mening höras under det svenska exekvaturförfarandet enligt samma regler som tillämpas när talan förs om förverkande i Sverige mot någon som inte är tilltalad för brott, dvs. enligt regler som motsvarar bestämmelserna i 1986 års lag. Detta skulle innebära att talan om förverkande förs mot gåvotagaren i Sverige och att RB:s regler om åtal för brott på vilket inte kan följa svårare straff än böter blir tillämpliga.

En sådan lösning torde inte kunna åstadkommas utan lagändring; be- myndigandet för regeringen enligt 2 § tredje stycket internationella verkställighetslagen är enligt min mening inte så omfattande. Jag anser dessutom att en mer enhetlig och ändamålsenlig ordning kan erhållas lagstiftningsvägen. Fördelarna med en enhetlig reglering på detta redan tillräckligt lagtekniskt komplicerade område är stora. Enligt min mening behöver man nämligen inte begränsa sig till just brittiska avgöranden och heller inte enbart till gåvotagare. Ramen skulle i stället kunna bestämmas av tillämpningsområdet för 1986 års lag i kombination med 36 kap. 5 § BrB, dvs. man ringar in den krets personer som avses i 36 kap. 5 § BrB – och de villkor som där anges – mot vilka särskild talan kan föras enligt 1986 års lag. Om ett sådant förverkande hade kunnat ske enligt svensk lag om förfarandet i stället hade ägt rum i Sverige, borde vi nämligen kunna medverka till att ett utländskt sådant avgörande blir verkställbart i Sverige. Om en särskild talan förs i Sverige mot personen i fråga blir det heller inte fråga om en ren verkställighet av ett utländskt avgörande; det utländska avgörandet utgör i stället en slags inledning till ett svenskt förfarande

mot denne. En begränsning som gäller vid förverkande enligt svensk lag, och som kommer att gälla också i dessa sammanhang, är att förverkande kan underlåtas om det är uppenbart oskäligt (36 kap. 1 och 16 §§ BrB). Genom en sådan lösning är den berörda personen i fråga enligt min mening tillräckligt skyddad, samtidigt som önskemålet om att kunna verkställa det utländska avgörandet i stor utsträckning kan uppfyllas. Resultatet skulle annars kunna bli att den aktuella personen helt undgår förverkande.

Jag föreslår att internationella verkställighetslagen ändras i enlighet med det sagda. De nya bestämmelserna bör kunna fogas till 9 och 14 §§ . En följd av denna placering är att bestämmelserna också blir tillämpliga i förhållande till de stater som har tillträtt brottmålsdomskonventionen. Jag kan inte överblicka om bestämmelserna får någon betydelse i förhållande till dessa stater. Jag håller det dock inte för uteslutet att bestämmelser motsvarande de brittiska kan finnas i andra rättsordningar och att det inte alltid är som i Sverige, att en särskild talan om förverkande förs mot den berörda personen. Vi torde i alla händelser kunna påräkna ömsesidighet, eftersom de svenska förverkandeförklaringarna alltid riktas mot någon mot vilken talan om förverkande har förts.

Bestämmelserna i 16 § internationella verkställighetslagen om att riksåklagaren i vissa fall kan utfärda strafföreläggande för förverkande bör enligt min mening kunna gälla också de förverkanden jag behandlar nu. Riksåklagaren bör alltså, i stället för att göra en ansökan till rätten, själv kunna pröva framställningen om förverkande mot den som förverkandet angår och göra en ansökan till rätten endast om strafförelägget inte godkänns. Bestämmelserna i 16 § behöver inte ändras utan paragrafen får automatiskt detta utvidgade tillämpningsområde genom det föreslagna tillägget till 9 §.

När det gäller omfattningen av rättens prövning bör principerna i internationella verkställighetslagen om att den utländska domstolens bevisbedömning inte skall omprövas i och för sig fortfarande gälla. Det är trots allt inom ramen för exekvatur som prövningen äger rum. Saken kommer dock delvis i ett annat läge genom att motparten i förfarandet inte haft tillfälle att yttra sig i den utländska rättegången. Invändningar som exempelvis hänför sig till frågan om han erhållit gåvan från den dömde eller inte måste således kunna prövas av den svenska domstolen.

Om verkställighet således kan äga rum i Sverige av förverkandebeslut som angår också andra än den som har dömts för brottet bör naturligtvis också *beslag och kvarstad* kunna meddelas för att säkra den kommande verkställigheten i Sverige. De bestämmelser om användning av beslag och kvarstad på begäran av främmande stat som jag föreslår i detta ärende (avsnitt 2.3.1 och 2.3.2) är utformade så att de täcker också framställningar som angår annan än den misstänkte, tilltalade eller dömde (2 a § i förslaget till ändringar i tvångsmedelslagen). Jag vill påpeka att gällande regler tillåter användning av kvarstad när talan förs mot någon i Sverige enligt 1986 års lag (NJA 1983 s. 570).

3 Ikraftträdande

Prop. 1989/90: 82

Jag föreslår att de lagändringar jag nu har förordat träder i kraft den 1 juli 1990.

4 Upprättade lagförslag

I enlighet med vad jag nu har anfört har inom justitiedepartementet upprättats förslag till

1. lag om ändring i lagen (1975:295) om användning av vissa tvångsmedel på begäran av främmande stat,
2. lag om ändring i lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom,
3. lag om ändring i lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m. m.,
4. lag om ändring i lagen (1959:254) om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge.

Lagrådet har granskat lagförslagen med vissa undantag (jfr avsnitt 1).

5 Specialmotivering

5.1 Förslaget till lag om ändring i lagen (1975:295) om användning av vissa tvångsmedel på begäran av främmande stat

I förslaget har de nuvarande bestämmelserna i tvångsmedelslagen i sak lämnats oförändrade. Lagen har kompletterats och dess tillämpningsområde har utvidgats till att avse också egendom som kan antas vara förverkad i främmande stat. Beslag kan ske för att säkra verkställighet i Sverige av blivande eller redan fattade utländska beslut om sakförverkande, och kvarstad beviljas för att säkra verkställighet i Sverige av sådana beslut om värdeförverkande. Förverkad egendom kan också under vissa förutsättningar tas i beslag och överlämnas till den främmande staten. Denna utvidgning har föranlett tre nya paragrafer och vissa ändringar i andra paragrafer. Förslaget avviker i lagtekniskt hänseende från promemorians förslag, såväl i fråga om placeringen av de nya bestämmelserna som i fråga om antalet nya paragrafer. I förslaget har, till skillnad från promemorians förslag, rubrikerna före 1, 5 och 10 §§ lämnats oförändrade.

1 §

I paragrafens *första stycke* anges lagens tillämpningsområde. Det har utvidgats från att enbart avse beslag till att avse också kvarstad. Syftet med de ändrade bestämmelserna är att verkställighet av utländska beslut om sak- och värdeförverkande skall kunna säkras på förhand. Beslag och kvarstad får alltså beslutas på begäran av främmande stat enligt bestäm-

melserna i lagen, om någon är misstänkt, tilltalad eller dömd i den främmande staten för en gärning som är straffbelagd där. Detsamma gäller enligt förslaget om en separat talan förs om förverkande i den främmande staten, t. ex. därför att gärningsmannen har avlidit (jfr 36 kap. 14 § BrB).

Bestämmelsen om att beslag får avse föremål eller skriftlig handling som finns här i riket har placerats i ett nytt *andra stycke*. Återstoden av detta stycke har oförändrat överförts från 2 §. Anledningen till den ändrade placeringen är att bestämmelserna är tillämpliga också på beslag som avses i den nya 2 a §.

Den nuvarande regeln i 1 § om att beslagtagna egendom får överlämnas till främmande stat framgår enligt förslaget av 2 §.

2 §

Första stycket, som motsvarar 2 § första stycket första meningen i den gällande lydelsen, är oförändrat i sak och anger i vilka situationer egendom får tas i beslag och överlämnas till främmande stat. Egendom som här avses är sådan som skäligen kan antas ha betydelse för utredning om brott eller vara någon frånhänd genom brott. Möjligheten att överlämna den beslagtagna egendomen till den främmande staten – nuvarande 1 § – har begränsats till att omfatta de fall som anges i 2 § i dess nya lydelse. Egendom som avses i 2 a § skall kvarbli i Sverige till dess att det utländska förverkandebeslutet kan verkställas här.

Enligt *andra stycket*, som är nytt, kan också egendom som skäligen kan antas vara förverkad på grund av brott under vissa förutsättningar överlämnas till främmande stat. Bestämmelsen har behandlats i i den allmänna motiveringen, (avsnitt 2.3.2 under rubriken Överlämnande av beslagtagna egendom till främmande stat). Genom det krav på särskilda skäl som ställs upp kan bestämmelsen anses subsidiär till de nya bestämmelser om beslag av förverkad egendom som har tagits in i 2 a §.

De närmare förutsättningarna för beslag enligt denna paragraf regleras liksom enligt gällande rätt i 5 §.

Återstoden av paragrafens nu gällande lydelse har överförts till 1 § andra stycket.

2 a §

Enligt denna paragraf, som är ny, kan kvarstad och beslag beslutas på begäran av främmande stat för att säkra verkställighet i Sverige av utländska förverkanden. Egendomen i fråga skall alltså i dessa fall inte överlämnas till den främmande staten utan kvarbli här till dess att det utländska förverkandebeslutet kan verkställas. Bestämmelserna har kommenterats under olika avsnitt i den allmänna motiveringen (kvarstad i avsnitt 2.3.1 och beslag i avsnitt 2.3.2 under rubriken Beslag för att säkra verkställighet i Sverige av utländska sakförverkanden). Bestämmelserna är också tillämpliga i fråga om förverkande mot någon annan än den som är tilltalad i den utländska rättegången (avsnitt 2.4.4).

En förutsättning för tvångsåtgärder enligt denna paragraf är att den

främmande statens förverkandebeslut – blivande eller redan fattat – är verkställbart i Sverige. Bestämmelser om verkställighet av utländska brottmålsavgöranden finns i internationella verkställighetslagen och i nordiska verkställighetslagen, som båda har presenterats i den allmänna motiveeringen (avsnitt 2.2). I fråga om förfarandet när en framställning om tvångsåtgärder görs enligt denna paragraf finns bestämmelser i 9 § och 9 a §. Av dessa framgår bl. a. att Stockholms tingsrätt är ensam behörig att pröva sådana frågor om tvångsåtgärder som utgör förstadium till domsverkställighet i Sverige.

Bestämmelser om beslag för att säkra verkställighet av utländska sakförverkanden finns redan i 18 § internationella verkställighetslagen. Beslagsbestämmelsen enligt förevarande paragraf innebär alltså en utvidgning och är avsedd att komma till användning såväl innan åtal har väckts som under pågående rättegång i den främmande staten. Även sedan beslut har meddelats i den främmande staten men innan detta har vunnit laga kraft kan bestämmelsen tillämpas. Bestämmelsen gäller formellt sett även i fråga om beslut som har vunnit laga kraft och en viss överlappning mellan denna bestämmelse och bestämmelsen i 18 § internationella verkställighetslagen uppstår alltså. Internationella verkställighetslagen gäller dock inte i nordiska förhållanden och denna bestämmelse blir alltså ensam tillämplig om framställningen kommer från ett av de nordiska grannländerna. Någon motsvarande överlappning förekommer inte för kvarstad eftersom det inte finns några kvarstadsbestämmelser i verkställighetslagarna.

3 §

I paragrafen regleras liksom tidigare villkoren för beslag enligt 2 §, dvs. beslag av egendom som skall överlämnas till främmande stat. En nyhet är att den nu även avser egendom som är förverkad på grund av brott (2 § andra stycket). Utöver villkoren i denna paragraf gäller därvid bl. a., enligt vad som föreskrivs i 2 § andra stycket, att beslag får ske endast om förverkande hade kunnat ske enligt svensk lag, om lagföringen hade ägt rum i Sverige. Samma förutsättning gäller för verkställighet i Sverige av utomlands meddelade beslut om sakförverkande enligt 14 § internationella verkställighetslagen och utgör därför ett, om än indirekt, villkor för beslag också enligt 2 a §.

5 §

I paragrafen finns bl. a. bestämmelser om vad en utomnordisk framställning (jfr. rubriken närmast före paragrafen) om tvångsåtgärder enligt lagen skall innehålla. Paragrafen är oförändrad bortsett från att *andra stycket* har kompletterats för att täcka också framställningar om kvarstad och beslag enligt 2 a §, dvs. för att säkra framtida domsverkställighet i Sverige av det utländska avgörandet. En sådan framställning bör innehålla uppgift om det belopp framställningen avser liksom uppgift om när åtal kommer att

väckas i den främmande staten och när den utländska domen kan väntas föreligga. Sistnämnda uppgifter behövs när rätten, enligt de nya bestämmelserna i 9 §, skall bestämma hur länge åtgärden skall bestå.

7 §

I paragrafen regleras riksåklagarens åtgärder sedan en utomnordisk framställning överlämnats till honom från utrikesdepartementet. Den har kompletterats med en hänvisning till 26 kap. 3 § första stycket RB enligt vilken bestämmelse åklagaren får ta lös egendom förvar i avvaktan på rättens prövning av kvarstadsfrågan.

8 §

I paragrafen har bestämmelserna i nuvarande 8 och 9 §§ om rättens och regeringens prövning av beslagsfrågan sammanförts till en enda paragraf. Bestämmelserna är tillämpliga endast i fråga om beslag som avses i 2 §, dvs. beslag av egendom som begärs överlämnad till den främmande staten. Bestämmelser om rättens prövning av kvarstadsfrågan och av beslag som avses i 2 a § finns i 9 §.

Paragrafen innehåller inga andra sakliga ändringar än den som följer av att beslag av förverkad egendom numera är möjligt enligt 2 § andra stycket; paragrafens tillämpningsområde har med andra ord utvidgats till att också avse sådana beslag.

9 §

Den nuvarande bestämmelsen i 9 § har flyttats till 8 §. I paragrafen finns nu i stället nya bestämmelser om rättens prövning av kvarstad och beslag enligt den nya 2 a §, dvs. tvångsåtgärder som syftar till att säkra verkställighet i Sverige av utländska värde- och sakförverkanden. Bestämmelserna har kommenterats under skilda avsnitt i den allmänna motiveringen (kvarstad i avsnitt 2.3.1 och beslag i avsnitt 2.3.2 under rubriken Beslag för att säkra verkställighet i Sverige av utländska sakförverkanden).

Förfarandet är i stora delar identiskt med det som gäller för beslag som avses i 2 §. Kvarstadsfrågan liksom verkställda beslag skall alltså enligt *första stycket* överlämnas till rätten för prövning. För rättens handläggning gäller enligt *andra stycket* samma regler som när rätten prövar verkställda beslag som avses i 2 §. Detta framgår av en hänvisning till 8 § andra stycket. I brådskande fall kan rätten meddela ett interimistiskt kvarstadsbeslut enligt samma regler som gäller i 26 kap. 2 § tredje stycket RB. Genom hänvisningen till 26 kap. 4 § tredje stycket och 8 § RB framgår att, om kvarstad beslutas, egendom som tagits i förvar skall kvarbli i myndighetens förvar och att de vanliga verkställighetsbestämmelserna i utsökningsbalken är tillämpliga när kvarstad beslutas.

Till skillnad från vad som gäller för beslag som avses i 2 § skall ärendet inte prövas av regeringen. Det är rättens sak att avgöra om tvångsåtgärden skall beviljas och hur länge den skall bestå. Enligt *tredje stycket* skall rätten,

om beslaget fastställs eller kvarstad beviljas, tidsbegränsa tvångsätgårdens bestånd. Denna bestämmelse har införts för att rätten skall ha kontroll över att egendom inte i onödan är föremål för beslag eller kvarstad. Rätten bör normalt ha underlag för att bestämma tiden genom de uppgifter om tidpunkt för åtals väckande resp. doms meddelande som framställningen bör innehålla enligt 5 §. Möjligheten att tidsbegränsa tvångsätgårdens bestånd är inte avsedd att styra de utländska brottsutredande myndigheterna och domstolarna utan är avsedd att tjäna just som ett kontrollinstrument. Tiden bör med andra ord sättas med goda marginaler och den bör normalt förlängas om den utländska myndigheten lämnar nya uppgifter om hur förfarandet fortlöper. Samtidigt måste naturligtvis tillses att tvångsätgårdens hävs, om det inte längre finns skäl för den. En uttrycklig föreskrift om detta finns i paragrafen. Innan åtgärden hävs, måste rätten enligt en uttrycklig föreskrift i styckets näst sista mening bereda den främmande staten tillfälle att yttra sig. Till skillnad från vad som gäller enligt 26 och 27 kap. RB får åtgärden således inte hävas, även om tiden skulle ha gått till ända utan att den främmande staten begärt en förlängning. Det kan dock förekomma fall då kommunikering med den främmande staten framstår som uppenbart onödig. I lagtexten lämnas därför visst utrymme för att underlåta att inhämta yttrande innan åtgärden hävs. Om tvångsätgårdens inte hävs, gäller den till dess att en ansökan från den främmande staten om verkställighet av det utländska förverkandebeslutet prövas.

Riksåklagaren skall enligt *sista stycket* underrätta utrikesdepartementet om de åtgärder som vidtagits enligt denna paragraf. Av hänvisningen i 9 § till 26 kap. 8 § RB följer att redovisningen också skall innehålla uppgifter om den verkställighet av kvarstadsbeslutet som ägt rum enligt utsökningsbalkens regler.

9 a §

Av denna paragraf, som är ny, framgår att Stockholms tingsrätt ensam är behörig att pröva ärenden som avses i 9 § och att behörigheten — oberoende av vad som annars skulle gälla — även omfattar den prövning enligt 8 § som den utländska framställningen kan föranleda. Dessa frågor har behandlats i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.3.3).

10 §

I denna paragraf — liksom de tre följande paragraferna — regleras förfarandet vid framställningar från de nordiska staterna (jfr rubriken närmast före paragrafen). I paragrafen har endast den ändringen gjorts att orden "stats- eller distriktsåklagare" ersatts med "annan allmän åklagare" (jfr den allmänna motiveringen avsnitt 1). Härigenom åstadkoms — genom bestämmelserna i 7 kap. rättegångsbalken — att man kommer ifrån den ibland opraktiska begränsningen av behörigheten till stats- och distriktsåklagare. Erforderliga behörighetsregler kan då istället meddelas i åklagar-

förordningen (1989:848). Motsvarande ändring föreslås i 9 § lagen (1959:254) om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge.

Prop. 1989/90: 82

11 §

I paragrafen regleras åklagarens åtgärder med anledning av en nordisk framställning om tvångsåtgärder. Paragrafen har, på samma sätt som 7 §, kompletterats med en hänvisning till bestämmelserna i 26 kap. 3 § RB om tagande i förvar av lös egendom i avvaktan på rättens kvarstadsbeslut.

12 §

Paragrafen, som innehåller bestämmelser om rättens prövning av nordiska framställningar om tvångsåtgärder, har kompletterats med en hänvisning till 2 §; paragrafen blir med andra ord tillämplig endast i fråga om beslag av egendom som begärs överlämnad till ett annat nordiskt land. Förfarandet i fråga om framställningar om tvångsåtgärder för att säkra verkställighet i Sverige av förverkande som beslutats i ett annat nordiskt land regleras i 13 §. Paragrafen har – liksom 8 § – fått ett utvidgat tillämpningsområde eftersom 2 § numera också avser beslag av egendom som kan antas vara förverkad på grund av brott.

13 §

I denna paragraf, som är ny, regleras förfarandet vid nordiska framställningar om tvångsåtgärder enligt 2 a §; förfarandet är detsamma som gäller för utomnordiska framställningar. Yttranden behöver dock inte inhämtas via utrikesdepartementet utan får, såsom ofta i nordiska förhållanden, inhämtas efter direkt kontakt med vederbörande polis- eller åklagarmyndighet.

5.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom

9 §

I paragrafen finns bestämmelser om anhängiggörande av mål om verkställighet av europeisk brottmålsdom och om rättens handläggning av sådana mål. Till paragrafens *första stycke* har fogats nya bestämmelser om förfarandet när den utländska domen gäller förverkande som angår någon annan än den dömde, exempelvis den som erhållit förverkad egendom såsom gåva av den dömde. Bestämmelsen, som skall läsas ihop med 14 § tredje stycket, har behandlats i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.4.4).

I paragrafen finns bestämmelser om hur svensk domstol skall förfara när det i den utländska domen har förordnats om förverkande; värdeförverkande regleras i första stycket och sakförverkande i andra stycket. Paragrafen har ändrats i två hänseenden.

Till *första stycket* har fogats en bestämmelse om att rätten undantagsvis får jämka förverkandebelopp som har bestämts i den utländska domen. Ändringen har behandlats i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.4.3).

Andra stycket har justerats i språkligt hänseende.

I ett nytt *tredje stycke* finns bestämmelser om utländska förverkanden som angår andra än den dömda. Bestämmelsen, som skall läsas tillsammans med den nya bestämmelsen i 9 § första stycket, har behandlats i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.4.4).

18 §

Till paragrafen som handlar om beslag har, i enlighet med vad som anförts i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.3.4), fogats en hänvisning till de nya beslags- och kvarstadsbestämmelserna i tvångsmedelslagen.

5.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m. m.

4 a §

I paragrafen, som är ny, finns – i enlighet med vad som har föreslagits i fråga om 18 § internationella verkställighetslagen (avsnitt 5.2) – en hänvisning till de nya beslags- och kvarstadsbestämmelserna i tvångsmedelslagen.

5.4 Förslaget till lag om ändring i lagen (1959:254) om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge

9 §

I paragrafen, som innehåller bestämmelser om förfarandet vid nordiska utlämningsframställningar, har endast den ändringen gjorts att orden "stats- eller distriktsåklagare" ersatts med "annan allmän åklagare". Bakgrunden till ändringen har redovisats i specialmotiveringen till 10 § lagen (1975:295) om användning av vissa tvångsmedel på begäran av främmande stat.

6 Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu anført hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

dels att anta förslagen till

1. lag om ändring i lagen (1975:295) om användning av vissa tvångsmedel på begäran av främmande stat,

2. lag om ändring i lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom,

3. lag om ändring i lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m. m. samt

4. lag om ändring i lagen (1959:254) om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge,

dels att godkänna överenskommelsen mellan regeringen i Konungariket Sverige och regeringen i Förenade Konungariket Storbritannien och Nordirland om tvångsåtgärder och förverkande avseende vinning av brott.

7 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att anta de förslag som föredraganden har lagt fram.

Lag om ändring i lagen (1975:295) om användning av vissa tvångsmedel på begäran av främmande stat

Härigenom föreskrivs att lagen (1975:295) om användning av vissa tvångsmedel på begäran av främmande stat skall ha följande lydelse

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

Villkor för användning av tvångsmedel

1 §

Är någon i *främmande stat* misstänkt, tilltalad eller dömd för där straffbelagd gärning, får *enligt vad som föreskrives i denna lag* föremål eller skriftlig handling, som finns här i riket, *efter framställning tagas* i beslag och *överlämnas till den främmande staten*.

Är någon misstänkt, tilltalad eller dömd i *främmande stat* för *en* där straffbelagd gärning får, *efter framställning från den främmande staten* föremål eller skriftlig handling, som finns här i riket, tas i beslag eller förordnas om kvarstad enligt vad som föreskrivs i denna lag.

Villkor för beslag

2 §

Egendom som avses i 1 § får *tas* i beslag, om den skäligen kan *antagas äga* betydelse för utredning om gärningen eller vara *någon* frånhänd genom denna. *Bestämmelserna i 27 kap. 2 och 3 §§ rättegångsbalken äger därvid motsvarande tillämpning.*

Egendom som avses i 1 § får tas i beslag *och överlämnas till den främmande staten*, om *egendomen* skäligen kan *antas ha* betydelse för utredning om gärningen eller vara frånhänd *någon* genom denna *eller förverkad på grund av brott.*

För eftersökande av egendom som är underkastad beslag får husrannsakan företagas enligt vad som föreskrives i 28 kap. 1 och 3 §§ rättegångsbalken.

3 §

Egendom som skäligen kan antas vara förverkad på grund av brott får, utöver vad som föreskrivs i 2 §, tas i beslag, om en rättegång i den främmande staten kan leda till ett beslut om förverkande av egendomen som får verkställas här.

4 §

I fråga om beslag skall bestämmelserna i 27 kap. 2 och 3 §§ rättegångsbalken tillämpas.

För eftersökande av egendom som

3 §¹

Med anledning av framställning från annan stat än Danmark, Finland, Island eller Norge får åtgärd enligt 1 § *ej vidtagas*, om hinder mot utlämning för brottet skulle ha förelegat enligt 4 § första stycket första punkten, 5 § eller 10 § lagen (1958:668) om utlämning för brott.

När fråga är om framställning från Danmark, Finland, Island eller Norge får *åtgärden ej vidtagas*, om hinder mot utlämning för brottet skulle ha förelegat enligt 3 § första stycket eller 5 § lagen (1959:254) om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge.

Skulle hinder mot utlämning för brottet ha förelegat enligt 6 § lagen om utlämning för brott eller 4 § lagen om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge, får åtgärden *vidtagas* endast om framställningen har gjorts av stat som har tillträtt den europeiska konventionen den 27 januari 1977 om bekämpande av terrorism och gärningen utgör brott som avses i denna konvention.

4 §

I beslut om överlämnande av beslagtagna egendom till den främmande staten får föreskrivas de förbehåll som är påkallade av hänsyn till enskild rätt eller från allmän synpunkt.

5 §

Med anledning av framställning från annan stat än Danmark, Finland, Island eller Norge får åtgärd enligt 2 § *inte vidtas*, om hinder mot utlämning för brottet skulle ha förelegat enligt 4 § första stycket första punkten, 5 § eller 10 § lagen (1958:668) om utlämning för brott.

När fråga är om framställning från Danmark, Finland, Island eller Norge får åtgärd enligt 2 § *inte vidtas*, om hinder mot utlämning för brottet skulle ha förelegat enligt 3 § första stycket eller 5 § lagen (1959:254) om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge.

Skulle hinder mot utlämning för brottet ha förelegat enligt 6 § lagen om utlämning för brott eller 4 § lagen om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge, får åtgärden *vidtas* endast om framställningen har gjorts av stat som har tillträtt den europeiska konventionen den 27 januari 1977 om bekämpande av terrorism och gärningen utgör brott som avses i denna konvention.

Beträffande egendom som kan antas vara förverkad på grund av brott enligt den främmande statens lag får åtgärd enligt 2 § vidtas endast om egendomen hade kunnat förklaras förverkad enligt svensk lag, om lagföringen ägt rum i Sverige.

6 §

I beslut om överlämnande av beslagtagna egendom till den främmande staten får föreskrivas de förbehåll som är påkallade av hänsyn till enskild rätt eller från allmän synpunkt.

¹ Senaste lydelse 1977:436.

Förfarandet vid framställning från utomnordisk stat

5 §²

Framställning från annan stat än Danmark, Finland, Island eller Norge skall *inges* till utrikesdepartementet. Den skall göras på diplomatisk väg, om Sverige inte i förhållande till den främmande staten har *överenskommit* om att tillämpa en annan ordning.

Framställningen skall innehålla uppgift om personens namn, nationalitet och hemvist, den egendom som avses, brottets beskaffenhet, tid och plats för brottet samt i den främmande staten tillämpliga straffbestämmelser. Har dom meddelats i den främmande staten, skall avskrift *därav* fogas vid framställningen. I annat fall skall uppgift lämnas om de omständigheter som åberopas till stöd för misstanken eller åtalet och, i förekommande fall, det enskilda anspråk varom är fråga.

6 §

Framställningen och övriga inkomna handlingar skall genast överlämnas till riksåklagaren. Är det uppenbart att framställningen ej bör bifallas, skall den dock omedelbart avslås av regeringen.

7 §

Riksåklagaren skall *låta företaga* de åtgärder som påkallas av framställningen. Bestämmelserna i 27 kap. 9–13 §§ samt 28 kap. 4–10 §§ rättegångsbalken *äger* därvid *motsvarande tillämpning*.

8 §

Verkställt beslag skall skyndsamt anmälas hos rätten för prövning, huruvida beslaget är lagligen grundat och följaktligen skall bestå samt om det är påkallat att vid egendomens överlämnande till den främ-

Förfarandet vid framställning *om beslag* från utomnordisk stat

7 §

Framställning från annan stat än Danmark, Finland, Island eller Norge skall *ges in* till utrikesdepartementet. Den skall göras på diplomatisk väg, om Sverige inte i förhållande till den främmande staten har *kommit överens* om att tillämpa en annan ordning.

Framställningen skall innehålla uppgift om personens namn, nationalitet och hemvist, den egendom som avses, brottets beskaffenhet, tid och plats för brottet samt i den främmande staten tillämpliga straffbestämmelser. Har dom meddelats i den främmande staten, skall *en* avskrift *av domen* fogas vid framställningen. I annat fall skall uppgift lämnas om de omständigheter som åberopas till stöd för misstanken eller åtalet och, i förekommande fall, det enskilda anspråk varom är fråga.

8 §

Framställningen och övriga inkomna handlingar skall genast överlämnas till riksåklagaren. Är det uppenbart att framställningen ej bör bifallas, skall den dock omedelbart avslås av regeringen.

9 §

Riksåklagaren skall *vidta* de åtgärder som påkallas av framställningen. Bestämmelserna i 27 kap. 9–13 §§ samt 28 kap. 4–10 §§ rättegångsbalken *skall* därvid *tillämpas*.

10 §

Verkställt beslag skall skyndsamt anmälas hos rätten för prövning, huruvida beslaget är lagligen grundat och följaktligen skall bestå samt om det är påkallat att vid egendomens överlämnande till den främ-

² Senaste lydelse 1981: 1303.

mande staten föreskriva förbehåll som avses i 4 §.

Rätten skall så snart det kan ske hålla förhandling i frågan. Om förhandlingen gäller i tillämpliga delar bestämmelserna i 24 kap. 17 § andra stycket rättegångsbalken. Rättsens avgörande av saken sker genom beslut.

9 §

Sedan de åtgärder som avses i 7 och 8 §§ fullgjorts, överlämnar riksåklagaren ärendet jämte eget yttrande till regeringen.

Har rätten funnit verkställt beslag *ej vara* lagligen grundat, skall regeringen avslå framställningen. I annat fall prövar regeringen, om den beslagtagna egendomen skall överlämnas till den främmande staten. Vid bifall till framställningen skall föreskrivas de förbehåll enligt 4 § som rätten funnit påkallade eller som regeringen *eljest* finner erforderliga.

mande staten föreskriva förbehåll som avses i 4 §.

Rätten skall så snart det kan ske hålla förhandling i frågan. Om förhandlingen gäller i tillämpliga delar bestämmelserna i 24 kap. 17 § andra stycket rättegångsbalken. Rättsens avgörande av saken sker genom beslut.

11 §

I fråga om beslag som avses i 2 § skall riksåklagaren, sedan de åtgärder som avses i 9 och 10 §§ har fullgjorts, med eget yttrande överlämna ärendet till regeringen.

Har rätten funnit *att* verkställt beslag *inte* är lagligen grundat, skall regeringen avslå framställningen. I annat fall prövar regeringen, om den beslagtagna egendomen skall överlämnas till den främmande staten. Vid bifall till framställningen skall föreskrivas de förbehåll enligt 6 § som rätten funnit påkallade eller som regeringen *annars* finner erforderliga.

12 §

I fråga om beslag som avses i 3 § skall 27 kap. 7 § första och tredje stycket och 8 § första och andra stycket rättegångsbalken tillämpas. Härvid skall med åtals väckande vid svensk domstol jämföras åtals väckande vid domstol i den främmande staten.

Beslut om beslag förfaller en månad efter det att den främmande statens beslut om förverkande har vunnit laga kraft, om inte verkställighet av beslutet har sökts här dessförinnan. Om ansökan om verkställighet har gjorts inom denna tid, skall beslaget bestå till dess att ansökningen om verkställighet prövas, om inte rätten förordnar annat.

Förfarandet vid framställning från nordisk stat

10 §

Framställning från Danmark, Finland, Island eller Norge skall göras av vederbörande polis- eller åklagarmyndighet antingen hos riksåklagaren eller, om det är känt var egendomen finns, hos stats- eller distriktåklagaren.

Angående framställningen gäller bestämmelserna i 5 § andra stycket.

11 §

Finner åklagaren att hinder mot bifall till framställningen föreligger enligt denna lag eller att bifall *eljest* bör vägras, skall han genast avslå framställningen. I annat fall skall han *företaga* de åtgärder som påkallas av framställningen. Därvid *äger* bestämmelserna i 27 kap. 9–13 §§ samt 28 kap. 4–10 §§ rättegångsbalken *motsvarande tillämpning*.

12 §

Verkställt beslag skall skyndsamt anmälas hos rätten. *Denna prövar* om beslaget är lagligen grundat och *avgör* om egendomen skall överlämnas till den främmande staten. *Bifalles* framställningen, skall rätten föreskriva de förbehåll enligt 4 § som finnes erforderliga.

I fråga om rättens handläggning av ärendet gäller *vad som föreskrives* i 8 § andra stycket.

Förfarandet vid framställning om beslag från nordisk stat

13 §

Framställning från Danmark, Finland, Island eller Norge skall göras av vederbörande polis- eller åklagarmyndighet antingen hos riksåklagaren eller, om det är känt var egendomen finns, hos stats- eller distriktåklagaren.

Angående framställningen gäller bestämmelserna i 7 § andra stycket.

14 §

Finner åklagaren att hinder mot bifall till framställningen föreligger enligt denna lag eller att bifall *av annat skäl* bör vägras, skall han genast avslå framställningen. I annat fall skall han *företaga* de åtgärder som påkallas av framställningen. Därvid *skall* bestämmelserna i 27 kap. 9–13 §§ samt 28 kap. 4–10 §§ rättegångsbalken *tillämpas*.

15 §

Verkställt beslag skall skyndsamt anmälas hos rätten. *Rätten skall pröva* om beslaget är lagligen grundat och *avgöra* om egendomen skall överlämnas till den främmande staten. Bifalls framställningen, skall rätten föreskriva de förbehåll enligt 6 § som är *påkallade*.

I fråga om rättens handläggning av ärendet gäller 10 § andra stycket och 12 §.

Villkor för kvarstad

16 §

Är någon skäligen misstänkt för brott och kan det skäligen befaras att han genom att avvika, undanskaffa egendom eller på annat sätt undandrar sig att betala värdet av förverkad egendom som han kan antas bli förpliktad att betala på grund av brottet, får förordnas om kvarstad på så mycket av hans egendom att fordringen kan antas bli

täckt vid utmätning, om en rättgång i den främmande staten kan leda till ett beslut om förverkande som får verkställas här.

Förfarandet vid framställning om kvarstad

17 §

I fråga om förfarandet gäller 7, 8 och 13 §§ samt 14 § första meningen.

Åklagaren skall vidta de åtgärder som påkallas av framställningen. Bestämmelserna i 26 kap. 3 § och 4 § första stycket rättegångsbalken skall därvid tillämpas.

Framställningen skall därefter överlämnas till rätten för prövning av frågan om kvarstad.

18 §

I fråga om rättens handläggning gäller föreskrifterna i 10 § andra stycket.

Om rätten förordnar om kvarstad gäller 26 kap. 4 § tredje stycket, 5 och 6 §§ rättegångsbalken. Härvid skall med åtals väckande vid svensk domstol jämsställas åtals väckande vid domstol i den främmande staten.

Beslut om kvarstad förfaller en månad efter det att den främmande statens beslut om förverkande har vunnit laga kraft, om inte verkställighet av beslutet har sökts här dessförinnan. Om ansökan om verkställighet har gjorts inom denna tid, skall åtgärden bestå till dess att ansökningen om verkställighet prövas, om inte rätten förordnar annat.

Förteckning över remissinstanserna

Prop. 1989/90: 82

Bilaga 2

Yttranden över promemorian har till justitiedepartementet avgetts av justitiekanslern, riksåklagaren, domstolsverket, rikspolisstyrelsen, kriminalvårdsstyrelsen, generaltullstyrelsen, riksskatteverket, kronofogdemyndigheten i Stockholm, Svea hovrätt, hovrätten för Övre Norrland, Stockholms, Huddinge, Malmö, Göteborgs, Trelleborgs och Sundsvalls tingsrätter, riksdagens ombudsmän, Sveriges advokatsamfund, Sveriges domareförbund, Föreningen Sveriges statsåklagare, Föreningen Sveriges åklagare, föreningen Sveriges länspolischefer och Föreningen Sveriges polischefer.

Överenskommelse mellan regeringen i Konungariket Sverige och Regeringen i Förenade Konungariket Storbritannien och Nordirland om tvångsåtgärder och förverkande avseende vinning av brott

Regeringen i Konungariket Sverige och Regeringen i Förenade Konungariket Storbritannien och Nordirland;

som önskar lämna varandra bistånd i största möjliga utsträckning i fråga om brottsutredning, tvångsåtgärder och förverkande avseende vinning av brott;

har kommit överens om följande:

Artikel 1

Tillämpningsområde

(1) Parterna skall, i enlighet med denna överenskommelse och i den utsträckning deras nationella lagstiftning medger det, bistå varandra i fråga om tvångsåtgärder och förverkande avseende vinning av brott och i brottsutredningar som gäller spårande och återställande av sådan vinning.

(2) Denna överenskommelse inskränker inte andra förpliktelser mellan parterna vare sig i enlighet med andra fördrag eller överenskommelser eller annorledes, och hindrar inte heller parterna eller deras rättsvårdande myndigheter att bistå varandra enligt andra fördrag eller överenskommelser eller på annat lämpligt sätt.

Artikel 2

Definitioner

För det ändamål som denna överenskommelse avser:

- (a) har ett rättsligt förfarande inletts
 - (i) i Storbritannien, när en person har blivit anklagad för brott ("is charged");
 - (ii) i Sverige, när en allmän åklagare har fastställt att viss person skäligen misstänks för att ha begått ett brott och åklagaren till följd härav enligt rättegångsbalken är skyldig att underrätta honom om misstanken;

An agreement between the Government of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland and the Government of the Kingdom of Sweden concerning the restraint and confiscation of the proceeds of crime

The Government of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland and the Government of the Kingdom of Sweden;

Desiring to provide the widest measure of mutual assistance in the investigation, restraint and confiscation of the proceeds of crime;

Have agreed as follows:

Article 1

Scope of application

(1) The Parties shall, in accordance with this Agreement and to the extent permitted under their national laws, grant to each other assistance in the restraint and confiscation of the proceeds of crime and in investigations connected with the tracing and recovery of such proceeds.

(2) This Agreement shall not derogate from other obligations between the Parties whether pursuant to other treaties or arrangements or otherwise, nor prevent the Parties or their law enforcement agencies from providing assistance to each other pursuant to other treaties or arrangements or as otherwise appropriate.

Article 2

Definitions

For the purposes of this Agreement:

- (a) proceedings are instituted
 - (i) in the United Kingdom, when a person is charged with an offence;
 - (ii) in Sweden, when a public prosecutor has established that there are reasonable grounds to suspect that a person has committed an offence and accordingly is obliged under the Code of Judicial Procedure to notify the person of the suspicion;

(b) innebär vinning av brott varje egendom som härrör, eller som någon direkt eller indirekt har realiserat, från ett brott mot den ena partens lag vilket motsvarar ett brott mot den andra partens lag, eller värdet av sådan egendom;

(c) innefattar egendom pengar och alla slag av lös eller fast och materiell eller immateriell egendom;

(d) innebär tvångsåtgärder beslag, kvarstad eller andra åtgärder för att förhindra befattning med eller överlåtelse eller undanskaffande av egendom.

Artikel 3

Centralorgan

(1) Framställningar om bistånd enligt denna överenskommelse skall göras genom parternas centralorgan.

(2) I Sverige är utrikesdepartementet centralorgan. I Storbritannien är inrikesministeriet centralorgan.

Artikel 4

Fullgörande av framställningar

(1) I den utsträckning som den egna nationella lagstiftningen medger det, skall den anmodade parten vidta alla åtgärder som den anser vara nödvändiga för att fullgöra framställningar från den ansökande parten.

(2) Framställning om bistånd får vägras:

(i) om fullgörande i enlighet med framställningen inte skulle vara tillåten enligt den nationella lagen;

(ii) om framställningen avser ett brott som den anmodade parten anser vara ett politiskt brott;

(iii) om den anmodade parten anser att framställningen, om den skulle medges, allvarligt skulle skada dess suveränitet, säkerhet, nationella intressen eller andra väsentliga intressen.

(b) proceeds of crime means any property that is derived or realised directly or indirectly by any person from an offence under the law of one of the Parties which corresponds to an offence under the law of the other Party, or the value of any such property;

(c) property includes money and all kinds of moveable or immovable and tangible or intangible property;

(d) the restraint of property means seizure, attachment or other measures for the prevention of dealing in or transfer or disposal of property.

Article 3

Central authorities

(1) Requests for assistance under this Agreement shall be made through the central authorities of the Parties.

(2) In the United Kingdom the central authority is the Home Office. In Sweden the central authority is the Ministry for Foreign Affairs.

Article 4

Execution of requests

(1) To the extent permitted by its national law, the Requested Party shall take whatever steps it deems to be necessary to give effect to requests received from the Requesting Party.

(2) A request for assistance may be refused:

(i) if execution of the request would not be permitted under national law;

(ii) if the request concerns an offence which the Requested Party considers a political offence;

(iii) if the Requested Party is of the opinion that the request, if granted, would seriously impair its sovereignty, security, national interest or other essential interests.

(3) Den anmodade parten kan avslå en framställning eller skjuta upp dess fullgörande, om ett beviljande av det sökta biståndet skulle kunna skada någon annan brottsutredning eller annat rättsligt förfarande, inverka menligt på någons säkerhet eller belasta partens resurser på ett oproportionerligt sätt.

(4) Innan en framställning om bistånd avslås, skall den anmodade parten överväga om bistånd kan beviljas under sådana förbehåll som den anser nödvändiga. Om den ansökande parten godtar biståndet på dessa villkor, skall den rätta sig efter dessa.

(5) Om den anmodade parten anser att de upplysningar som lämnats i en framställning inte är tillräckliga för att möjliggöra handläggning av framställningen, kan den begära att ytterligare upplysningar lämnas.

(6) Tredje mans rättigheter enligt den anmodade partens lag skall tillgodoses.

(7) Den anmodade parten skall informera den ansökande parten om resultatet av framställningen.

(8) Den ansökande parten skall genast underrätta den anmodade parten om varje omständighet, däri inbegripet annan verkställighetsåtgärd, som kan inverka på framställningen eller dess fullgörande eller som kan göra det olämpligt att efterkomma den vidare; om nödvändigt, skall den ansökande parten återkalla framställningen.

Artikel 5

Upplysningar och bevis

(1) Parterna får göra framställningar om upplysningar och bevis i och för en brottsutredning eller ett rättsligt förfarande.

(2) Bistånd som kan beviljas enligt denna artikel innefattar men är inte begränsat till:

- (a) att lämna information och handlingar eller kopior härav att användas i en brottsutredning eller ett rättsligt förfarande på den ansökande partens territorium;

(3) The Requested Party may refuse a request or delay its execution if provision of the assistance sought could prejudice any other investigation or proceedings, prejudice the safety of any person or impose a disproportionate burden on the resources of that Party.

(4) Before refusing to grant a request for assistance the Requested Party shall consider whether assistance may be granted subject to such conditions as it deems necessary. If the Requesting Party accepts assistance subject to these conditions, it shall comply with the conditions.

(5) If the Requested Party considers that the information contained in a request is not sufficient to enable the request to be dealt with, that Party may request that additional information be furnished.

(6) The rights of third parties under the law of the Requested Party shall be respected.

(7) The Requested Party shall inform the Requesting Party of the outcome of the request.

(8) The Requesting Party shall promptly inform the Requested Party of any circumstances, including any other enforcement action, which may affect the request or its execution or which may make it inappropriate to proceed with giving effect to it; and the Requesting Party shall if necessary withdraw the request.

Article 5

Information and evidence

(1) The Parties may make requests for information and evidence for the purpose of an investigation or proceedings.

(2) Assistance which may be given under this Article includes but is not limited to:

- (a) providing information and documents or copies thereof for the purpose of an investigation or proceedings in the territory of the Requesting Party;

(b) att ta upp vittnesbevisning och att förelägga vittnen att förete handlingar, förteckningar eller annat material för vidarebefordran till den ansökande parten;

(c) husrannsakan, beslag och överlämnande av relevant material till den ansökande parten, samt tillhandahållande av information som begärs av den ansökande parten om platsen för ett beslag, omständigheterna vid beslaget och den efterföljande förvaringen av beslagtaget material, innan detta överlämnas.

(3) Om den anmodade parten så begär, skall den ansökande parten återlämna material som överlämnats enligt denna artikel, när detta inte längre behövs för brottsutredning eller i ett rättsligt förfarande.

Artikel 6

Tvångsåtgärder avseende vinning av brott

(1) Enligt bestämmelserna i denna artikel får en part begära att tvångsåtgärder vidtas mot egendom för att säkerställa att den är tillgänglig för verkställighet av ett beslut om förverkande som har fattats eller kan fattas.

(2) En framställning enligt denna artikel skall innehålla:

(a) upplysningar som visar att ett rättsligt förfarande har inletts eller skall inledas, till följd av vilket ett beslut om förverkande har fattats eller kan fattas;

(b) i förekommande fall, en förklaring om när det rättsliga förfarandet kommer att inledas;

(c) antingen

(i) en sammanfattning av omständigheterna i målet däri inbegripet en beskrivning av brottet, tid och plats för dess förövande, en hänvisning till tillämpliga lagbestämmelser, de omständigheter på vilka misstankarna grundas och en kopia av eventuellt beslut om tvångsåtgärder; eller

(ii) om ett beslut om förverkande har fattats, en kopia av detta beslut;

(b) taking the evidence of witnesses and requiring witnesses to produce documents, records or other material for transmission to the Requesting Party;

(c) searching for, seizing and delivering to the Requesting Party any relevant material, and providing such information as may be required by the Requesting Party concerning the place of seizure, the circumstances of seizure and the subsequent custody of the material seized prior to delivery.

(3) Where required by the Requested Party, the Requesting Party shall return material provided under this Article when no longer needed for any investigation or proceedings.

Article 6

Restraint of proceeds

(1) In accordance with the provisions of this Article, a Party may request the restraint of property in order to ensure that it is available for the purposes of enforcement of a confiscation order which has been or may be made.

(2) A request made under this Article shall include:

(a) information establishing that proceedings have been or are to be instituted as a result of which a confiscation order has been or may be made;

(b) where applicable, a statement of when proceedings are to be instituted;

(c) either

(i) a summary of the facts of the case including a description of the offence, the time and place of its commission, a reference to the relevant legal provisions, the grounds on which the suspicion is based and a copy of any relevant restraint order; or

(ii) where a confiscation order has been made, a copy of that order;

(d) i den utsträckning det är möjligt, en beskrivning av den egendom för vilken tvångsåtgärder söks eller som kan antas vara tillgänglig för tvångsåtgärder och dess anknytning till den person mot vilken det rättsliga förfarandet har inletts eller skall inledas;

(e) i förekommande fall, en uppgift om det belopp som den sökta åtgärden avser och grunderna för hur detta belopp har beräknats;

(f) i förekommande fall en uppgift om den tid som beräknas förflyta, innan målet blir föremål för rättegång och innan ett slutligt avgörande kan meddelas.

(3) Den ansökande parten skall meddela den anmodade parten om den beräknade tid som avses i stycket (2)(f) ovan ändras och skall därvid även lämna upplysningar om vilket stadium förfarandet har nått.

(4) Den anmodade parten får begränsa tvångsåtgärdens varaktighet.

Artikel 7

Verkställighet av beslut om förverkande

(1) Denna artikel avser beslut som fattats av en domstol hos den ansökande parten i syfte att återställa vinning av brott.

(2) En framställning om bistånd för verkställighet av ett sådant beslut skall åtföljas av en kopia av beslutet, som bestyrkts av en tjänsteman vid den domstol som fattade beslutet eller av centralorganet, och skall innehålla upplysningar som anger:

(a) att varken beslutet eller någon fällande dom som det hänför sig till kan bli föremål för överklagande;

(b) att beslutet får verkställas på den ansökande partens territorium;

(c) i förekommande fall, egendom som är tillgänglig för verkställighet eller den egendom som framställningen om bistånd avser med uppgift om anknytningen mellan denna egendom och den person mot vilken beslutet har fattats;

(d) to the extent possible, a description of the property in respect of which restraint is sought or which is believed to be available for restraint, and its connection with the person against whom the proceedings have been or are to be instituted;

(e) where appropriate, a statement of the amount which it is desired to restrain and the grounds on which this amount is estimated;

(f) where applicable, a statement of the estimated time expected to elapse before the case is committed for trial and before a final judgment may be given.

(3) The Requesting Party shall advise the Requested Party of any alteration in an estimate of time referred to in paragraph (2)(f) above and in doing so shall also give information about the stage of proceedings reached.

(4) The Requested Party may impose a condition limiting the duration of the restraint.

Article 7

Enforcement of confiscation orders

(1) This Article applies to an order, made by a court of the Requesting Party, intended to recover the proceeds of crime.

(2) A request for assistance in enforcing such an order shall be accompanied by a copy of the order, certified by an officer of the court that made the order or by the central authority, and shall contain information indicating:

(a) that neither the order nor any conviction to which it relates is subject to appeal;

(b) that the order is enforceable in the territory of the Requesting Party;

(c) where appropriate, property available for enforcement or the property in respect of which assistance is sought, stating the relationship between that property and the person against whom the order has been made;

(d) i förekommande fall, och när detta är känt vilka intressen någon annan än den som beslutet avser kan ha i egendomen; och

(e) i förekommande fall vilket belopp som framställningen om bistånd avser.

(3) En framställning om bistånd enligt denna artikel får inte göras om beslutet, eller den del av beslutet för vilken bistånd söks, är föremål för verkställighet på annat sätt på den ansökande statens territorium eller någon annanstans.

(4) Om lagen i den anmodade staten inte medger att en framställning fullgörs i sin helhet, skall den anmodade parten göra sitt bästa för att fullgöra den så långt detta är möjligt.

(5) Om en framställning enligt denna artikel avser ett penningbelopp, skall detta belopp omräknas till den anmodade partens valuta enligt den växelkurs som gäller när en domstol hos den anmodade parten fattar beslutet om verkställighet.

(6) Egendom som blivit föremål för verkställighet hos den anmodade parten till följd av ett beslut som avses i denna artikel tillfaller den parten, om inte parterna kommer överens om något annat.

Artikel 8

Kostnader

Den anmodade parten skall stå för de kostnader som uppstår på dess territorium. Extraordinära kostnader kan bli föremål för särskild överenskommelse mellan parterna.

Artikel 9

Språk

Om inte annat avtalas mellan parterna i ett särskilt fall skall framställningar enligt artiklarna 5, 6 och 7 och till denna fogade handlingar vara avfattade på den ansökande partens språk och åtföljas av en översättning till den anmodade partens språk.

(d) where appropriate, and where known, the interests in the property of any person other than the person against whom the order has been made; and

(e) where appropriate, the amount which it is desired to realise as a result of such assistance.

(3) A request for assistance under this Article shall not be made if the order or that part of the order in respect of which assistance is sought is being enforced by other means in the territory of the Requesting Party or elsewhere.

(4) Where the law of the Requested Party does not permit effect to be given to a request in full, the Requested Party shall use its best endeavours to give effect to it insofar as it is able to do so.

(5) If a request under this Article relates to an amount of money, that amount shall be converted into the currency of the Requested Party at the rate of exchange ruling at the time when the decision to enforce is taken by a court of the Requested Party.

(6) Property obtained by the Requested Party in the enforcement of an order to which this Article applies shall remain with that Party, unless otherwise agreed upon between the Parties.

Article 8

Costs

The Requested Party shall bear any costs arising within its territory. Extraordinary costs may be subject to special agreement between the Parties.

Article 9

Language

Except where otherwise agreed between the Parties in a particular case, requests in accordance with Articles 5, 6 and 7 and supporting documents shall be drawn up in the language of the Requesting Party and shall be accompanied by a translation into the language of the Requested Party.

Artikel 10

Bestyrkande

Såvida det inte krävs enligt den nationella lagen och utan inskränkningar i artikel 7(2), skall handlingar som bestyrkts av ett centralorgan inte kräva ytterligare bestyrkande, äkthetsbevisning eller legalisering vid tillämpning av denna överenskommelse.

Artikel 11

Territoriell tillämpning

Denna överenskommelse skall tillämpas:

- (a) i fråga om framställningar från Sverige,
- (i) på England, Wales och Skottland;
 - (ii) efter meddelande från Storbritannien till Sverige på diplomatisk väg, på Nordirland, Kanalöarna och ön Man;

(iii) på de områden för vilkas internationella förbindelser Storbritannien svarar och till vilka denna överenskommelse har utsträckts enligt överenskommelse mellan parterna, varvid endera parten kan säga upp en sådan utsträckt tillämpning genom att sex månader i förväg skriftligen meddela den andra parten på diplomatisk väg; och

- (b) i fråga om framställningar från Storbritannien, på Sverige.

Artikel 12

Slutbestämmelser

(1) Vardera parten skall underrätta den andra parten så snart som möjligt skriftligen på diplomatisk väg när deras respektive krav för ikraftträdande av denna överenskommelse har uppfyllts. Överenskommelsen skall träda i kraft den första dagen i den månad som följer sedan en kalendermånad har förflutit efter dagen för den senare av dessa underrättelser.

(2) Den kan sägas upp av endera parten genom meddelande till den andra parten på diplomatisk väg.

Överenskommelsen skall upphöra att gälla sex månader efter dagen för mottagande av ett sådant meddelande.

Article 10

Certification

Unless otherwise required under national law, and without prejudice to Article 7(2), documents certified by a central authority shall not require further certification, authentication or legalisation for the purposes of this Agreement.

Article 11

Territorial application

This Agreement shall apply:

- (a) in respect of requests from Sweden,
- (i) to England and Wales and Scotland;
 - (ii) upon notification by the United Kingdom to Sweden through the diplomatic channel, to Northern Ireland, the Channel Islands and the Isle of Man;

(iii) to any territory for the international relations of which the United Kingdom is responsible and to which this Agreement shall have been extended by agreement between the Parties, subject to either Party being able to terminate such extension by giving six months written notice to the other through the diplomatic channel; and

- (b) in respect of requests, from the United Kingdom, to Sweden.

Article 12

Final provisions

(1) Each of the Parties shall notify the other Party as soon as possible in writing through the diplomatic channel of the completion of their respective requirements for entry into force of this Agreement. The Agreement shall enter into force on the first day of the month following the expiration of one calendar month after the date of the later of these notifications.

(2) It may be terminated by either Party by giving notice to the other Party through the diplomatic channel.

The Agreement shall cease to be effective six months after the date of receipt of such notice.

Till bekräftelse härav har undertecknade därtill vederbörligen befullmäktigade av sina respektive regeringar undertecknat denna överenskommelse.

Som skedde den 14 december 1989 på svenska och engelska språken, vilka båda texter äger samma giltighet.

För Konungariket Sveriges regering

För regeringen i Förenade Konungariket Storbritannien och Nordirland

In witness whereof the undersigned being duly authorised thereto by their respective Governments, have signed this Agreement.

Done in duplicate this 14 day of December 1989 in the English and Swedish languages, both texts being equally authoritative.

For the Government of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland

For the Government of the Kingdom of Sweden

Lag om ändring i lagen (1975:295) om användning av vissa tvångsmedel på begäran av främmande stat

Härigenom föreskrivs

dels att 1–3, 5, 7–9, 11 och 12 §§ lagen (1975:295) om användning av vissa tvångsmedel på begäran av främmande stat skall ha följande lydelse, dels att det i lagen skall införas tre nya paragrafer, 2 a, 9 a och 13 §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Är någon i främmande stat misstänkt, tilltalad eller dömd för där straffbelagd gärning, får enligt vad som föreskrives i denna lag föremål eller skriftlig handling, som finns här i riket, efter framställning tagas i beslag och överlämnas till den främmande staten.

Är någon i främmande stat misstänkt, tilltalad eller dömd för en där straffbelagd gärning, eller förs i annat fall talan om förverkande i en främmande stat, får det efter framställning från den främmande staten beslutas om beslag eller kvarstad enligt vad som föreskrivs i denna lag.

Beslag får avse föremål eller skriftlig handling som finns i Sverige. Bestämmelserna i 27 kap. 2 och 3 §§ rättegångsbalken skall tillämpas. För eftersökande av egendom som är underkastad beslag får husrannsakan företas enligt vad som föreskrivs i 28 kap. 1 och 3 §§ rättegångsbalken.

2 §

Egendom som avses i 1 § får tagas i beslag, om den skäligen kan antas äga betydelse för utredning om gärningen eller vara någon frånhänd genom denna. Bestämmelserna i 27 kap. 2 och 3 §§ rättegångsbalken äger därvid motsvarande tillämpning.

Egendom som skäligen kan antas ha betydelse för utredning om gärningen eller vara frånhänd någon genom denna får tas i beslag och överlämnas till den främmande staten.

För eftersökande av egendom som är underkastad beslag får husrannsakan företas enligt vad som föreskrives i 28 kap. 1 och 3 §§ rättegångsbalken.

Första stycket gäller också egendom som skäligen kan antas vara förverkad på grund av brott, om egendomen hade kunnat förverkas enligt svensk lag vid lagföring i Sverige och det finns särskilda skäl att överlämna egendomen till den främmande staten.

2 a §

Om förverkande som beslutats efter en rättegång i den främmande staten kan verkställas här, får

1. *det beslutas om kvarstad på så mycket av den berördes tillgångar som motsvarar värdet av vad som har förverkats eller skäligen kan antas bli förverkat, om det skäligen kan befaras att verkställighet av det utländska förverkandebeslutet annars skulle försvåras,*

2. *egendom som i rättegången har förverkats eller skäligen kan antas vara förverkad på grund av brott tas i beslag.*

3 §¹

Med anledning av framställning från annan stat än Danmark, Finland, Island eller Norge får åtgärd enligt 1 § *ej vidtagas*, om hinder mot utlämning för brottet skulle ha förelegat enligt 4 § första stycket första punkten, 5 § eller 10 § lagen (1957:668) om utlämning för brott.

När fråga är om framställning från Danmark, Finland, Island eller Norge får *åtgärden ej vidtagas*, om hinder mot utlämning för brottet skulle ha förelegat enligt 3 § första stycket eller 5 § lagen (1959:254) om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge.

Skulle hinder mot utlämning för brottet ha förelegat enligt 6 § lagen om utlämning för brott eller 4 § lagen om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge, får åtgärden vidtagas endast om framställningen har gjorts av stat som har tillträtt den europeiska konventionen den 27 januari 1977 om bekämpande av terrorism och gärningen utgör brott som avses i denna konvention.

5 §²

Framställning från annan stat än Danmark, Finland, Island eller Norge skall inges till utrikesdepartementet. Den skall göras på diplomatisk väg, om Sverige inte i förhållande till den främmande staten har överenskommit om att tillämpa en annan ordning.

Framställningen skall innehålla *uppgift* om personens namn, nationalitet och hemvist, den egendom som avses, brottets beskaffenhet, tid och plats för brottet samt i den

Med anledning av framställning från *någon* annan stat än Danmark, Finland, Island eller Norge får åtgärd enligt 2 § *inte vidtas*, om hinder mot utlämning för brottet skulle ha förelegat enligt 4 § första stycket första punkten, 5 § eller 10 § lagen (1957:668) om utlämning för brott.

När *det är* fråga om framställning från Danmark, Finland, Island eller Norge, får *åtgärd enligt 2 § inte vidtas*, om hinder mot utlämning för brottet skulle ha förelegat enligt 3 § första stycket eller 5 § lagen (1959:254) om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge.

Framställningen skall innehålla *uppgifter* om personens namn, nationalitet och hemvist, den egendom *eller det belopp som framställningen avser*, brottets beskaffenhet,

¹ Senaste lydelse 1977:436.

² Senaste lydelse 1981:1303.

främmande staten *tillämpliga straffbestämmelser*. Har dom meddelats i den främmande staten, skall *avskrift därav* fogas vid framställningen. I annat fall skall *uppgift* lämnas om de omständigheter som åberopas till stöd för misstanken eller åtalet och, i förekommande fall, *det* enskilda anspråk *varom är fråga*.

tid och plats för brottet samt *de straffbestämmelser som är tillämpliga* i den främmande staten. Har dom meddelats i den främmande staten, skall *en kopia av domen* fogas vid framställningen. I annat fall skall *uppgifter* lämnas om de omständigheter som åberopas till stöd för misstanken eller åtalet och, i förekommande fall, enskilda anspråk. *En framställning som avses i 2 a § bör i förekommande fall innehålla uppgifter om när åtal skall väckas eller dom kan meddelas.*

7 §

Riksåklagaren skall låta *företaga* de åtgärder som påkallas av framställningen. Bestämmelserna i 27 kap. 9–13 §§ samt 28 kap. 4–10 §§ rättegångsbalken *äger* därvid *motsvarande tillämpning*.

Riksåklagaren skall låta *företa* de åtgärder som påkallas av framställningen. Bestämmelserna i 26 kap. 3 § första stycket, 27 kap. 9–13 §§ samt 28 kap. 4–10 §§ rättegångsbalken *skall* därvid *tillämpas*.

8 §

Verkställt beslag skall skyndsamt anmälas hos rätten för prövning, huruvida beslaget är lagligen grundat och följaktligen skall bestå samt om det är påkallat att vid egendomens överlämnande till den främmande staten *föreskriva förbehåll som avses i 4 §*.

Verkställda beslag *enligt framställningar som avses i 2 §* skall skyndsamt anmälas hos rätten för prövning, huruvida beslaget är lagligen grundat och följaktligen skall bestå samt om det är påkallat att *föreskriva förbehåll som avses i 4 §* vid egendomens överlämnande till den främmande staten.

Rätten skall så snart det kan ske hålla förhandling i frågan. Om förhandlingen gäller i tillämpliga delar bestämmelserna i 24 kap. 17 § andra stycket rättegångsbalken. Rättens avgörande av saken sker genom beslut.

Efter rättens beslut skall riksåklagaren med eget yttrande överlämna ärendet till regeringen.

Har rätten funnit att ett verkställt beslag inte är lagligen grundat, skall regeringen avslå framställningen. I annat fall skall regeringen pröva om den beslagtagna egendomen skall överlämnas till den främmande staten. Vid bifall till framställningen skall regeringen föreskriva de förbehåll enligt 4 § som rätten har funnit påkallade eller som regeringen anser nödvändiga.

9 §

Sedan de åtgärder som avses i 7 och 8 §§ fullgjorts, överlämnar riksåklagaren ärendet jämte eget yttrande till regeringen.

Har rätten funnit verkställt beslag ej vara lagligen grundat, skall regeringen avslå framställningen. I annat fall prövar regeringen, om den beslagtagna egendomen skall överlämnas till den främmande staten. Vid bifall till framställningen skall föreskrivas de förbehåll enligt 4 § som rätten funnit påkallade eller som regeringen eljest finner erforderliga.

Framställningar om kvarstad och verkställda beslag enligt framställningar som avses i 2 a § skall skyndsamt överlämnas till rätten för prövning.

För rättens handläggning gäller 8 § andra stycket. I brådskande fall får rätten omedelbart bevilja kvarstad att gälla till dess annat bestäms. Beslutas kvarstad, gäller 26 kap. 4 § tredje stycket och 8 § rättegångsbalken.

När rätten beslutar om kvarstad eller fastställer ett verkställt beslag, skall rätten bestämma hur länge åtgärden längst får bestå. Den bestämda tiden får förlängas om det finns anledning till det. Om det inte längre finns skäl för kvarstad eller beslag, skall rätten häva åtgärden. Innan kvarstaden eller beslaget hävs, skall rätten genom utrikesdepartementets förmedling ge den främmande staten tillfälle att yttra sig, om det inte är uppenbart obehövt. I annat fall skall åtgärden bestå till dess att ansökan om verkställighet prövas.

Riksåklagaren skall underrätta utrikesdepartementet om de åtgärder som har vidtagits enligt denna paragraf.

9 a §

Ärenden som avses i 9 § skall prövas av Stockholms tingsrätt. Tingsrätten får också pröva frågor som avses i 8 §, om det föranleds av den utländska framställningen.

11 §

Finner åklagaren att hinder mot bifall till framställningen föreligger enligt denna lag eller att bifall eljest bör vägras, skall han genast avslå framställningen. I annat fall skall han företaga de åtgärder som påkallas av framställningen. Därvid äger

Finner åklagaren att hinder mot bifall till framställningen föreligger enligt denna lag eller att bifall bör vägras av andra skäl, skall han genast avslå framställningen. I annat fall skall han företaga de åtgärder som påkallas av framställningen. Där

bestämmelserna i 27 kap. 9–13 §§ samt 28 kap. 4–10 §§ rättegångsbalken motsvarande tillämpning.

vid skall bestämmelserna i 26 kap. 3 § första stycket, 27 kap. 9–13 §§ samt 28 kap. 4–10 §§ rättegångsbalken tillämpas.

12 §

Verkställt beslag skall skyndsamt anmälas hos rätten. Denna *prövar* om beslaget är lagligen grundat och *avgör* om egendomen skall överlämnas till den främmande staten. *Bifalles* framställningen, skall rätten föreskriva de förbehåll enligt 4 § som *finnes erforderliga*.

Verkställda beslag enligt *framställningar som avses i 2 §* skall skyndsamt anmälas hos rätten. Denna *skall pröva* om beslaget är lagligen grundat och *avgöra* om egendomen skall överlämnas till den främmande staten. *Om framställningen bifalls*, skall rätten föreskriva de förbehåll enligt 4 § som *är nödvändiga*.

I fråga om rättens handläggning av ärendet gäller vad som föreskrives i 8 § andra stycket.

13 §

För framställningar om kvarstad och beslag som avses i 2 a § gäller 9 § första – tredje stycket. Yttrandet som avses i 9 § tredje stycket får inhämtas direkt hos vederbörande polis- eller åklagarmyndighet.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1990.

Lag om ändring i lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom

Härigenom föreskrivs att 9, 14 och 18 §§ lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Sedan framställning om verkställighet överlämnats till riksåklagaren, gör denne ansökan till rätten om dess prövning av framställningen, om ej annat följer av 16 eller 19–22 §§. Rörande sakens handläggning gäller i tillämpliga delar rättegångsbalkens bestämmelser om rättegången i brottmål, om ej annat följer av denna lag. Rättens avgörande av saken sker genom dom.

Föreslagen lydelse

9 §

Sedan framställning om verkställighet överlämnats till riksåklagaren, gör denne ansökan till rätten om dess prövning av framställningen, om ej annat följer av 16 eller 19–22 §§. Rörande sakens handläggning gäller i tillämpliga delar rättegångsbalkens bestämmelser om rättegången i brottmål, om ej annat följer av denna lag. *Avser framställningen förverkande som angår någon annan än den dömda, skall särskild talan föras mot honom, om han inte har hörts i den utländska rättegången. För sådan talan gäller i tillämpliga delar reglerna i rättegångsbalken om åtal för brott på vilket inte kan följa svårare straff än böter. Rättens avgörande av saken sker genom dom.*

Vid förhandling i mål om verkställighet av europeisk brottmålsdom skall den dömda höras personligen, om han begär det. Är den dömda berövad friheten i den stat där domen meddelats, får dock förhandling äga rum i den dömdes frånvaro, även om han begärt att bli hörd personligen.

14 §

Har genom den utländska domen visst belopp i pengar eller värdet av viss egendom förklarats förverkat, bestämmer rätten, med tillämpning av den växelkurs som gäller vid tiden för beslutet, ett motsvarande förverkandebelopp i svenska kronor.

Har genom den utländska domen *ett* visst belopp i pengar eller värdet av *en* viss egendom förklarats förverkat, bestämmer rätten, med tillämpning av den växelkurs som gäller vid tiden för beslutet, ett motsvarande förverkandebelopp i svenska kronor. *Om förverkandebeloppet uppenbarligen överstiger det belopp som skulle ha förverkats enligt svensk lag om rättegången ägt rum i Sverige, får rätten sätta ned beloppet i motsvarande mån.*

Har *visst* föremål förklarats förverkat, får rätten förklara föremålet förverkat endast om det kun-

Har *ett* föremål förklarats förverkat, får rätten förklara föremålet förverkat endast om det kunnat för-

nat förklarats förverkat enligt svensk lag, därest lagföringen ägt rum i Sverige.

klaras förverkat enligt svensk lag i en rättegång i Sverige.

Har en viss egendom eller dess värde förklarats förverkat i den utländska domen och angår förverkandet någon annan än den dömda, får egendomen eller dess värde förklarats förverkat endast om förverkande hade kunnat ske enligt svensk lag i en rättegång i Sverige.

18 §

Har framställning om verkställighet av europeisk brottmålsdom gjorts, kan egendom som genom domen förklarats förverkad tagas i beslag, om beslag kunnat ske, därest lagföringen skett vid svensk domstol. Beslut om beslag meddelas av riksåklagaren eller rätten. I fråga om beslag enligt denna paragraf äger i övrigt bestämmelserna i 27 kap. rättegångsbalken motsvarande tillämpning.

Har framställning om verkställighet av europeisk brottmålsdom gjorts, kan egendom som genom domen förklarats förverkad tas i beslag, om beslag hade kunnat ske i en rättegång i Sverige. Beslut om beslag meddelas av riksåklagaren eller rätten. I fråga om beslag enligt denna paragraf skall i övrigt bestämmelserna i 27 kap. rättegångsbalken tillämpas. Bestämmelser om beslag och om kvarstad finns också i lagen (1975:295) om användning av vissa tvångsmedel på begäran av främmande stat.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1990.

Lag om ändring i lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.

Härigenom föreskrivs att i lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. skall införas en ny paragraf, 4 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 a §

Bestämmelser om användning av beslag och kvarstad på begäran av myndigheter i Danmark, Finland, Island och Norge finns i lagen (1975:295) om användning av vissa tvångsmedel på begäran av främmande stat.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1990.

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 1990-01-12

Närvarande: f.d. regeringsrådet Bengt Wieslander, regeringsrådet Bertil Werner, justitierådet Ulf Gad.

Enligt protokoll vid regeringssammanträde den 16 november 1989 har regeringen på hemställan av statsrådet Laila Freivalds beslutat inhämta lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i lagen (1975:295) om användning av vissa tvångsmedel på begäran av främmande stat, m. m.

Förslagen har inför lagrådet föredragits av kanslirådet Lena Moore.

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.

Proposition	1
Propositionens huvudsakliga innehåll	1
Lagförslag	2
1 lag om ändring i lagen (1975:295) om användning av vissa tvångsmedel på begäran av främmande stat	2
2 lag om ändring i lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom	7
3 lag om ändring i lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. .	9
4 lag om ändring i lagen (1959:254) om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge	10
Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 25 januari 1990 .	11
1 Inledning	11
2 Allmän motivering	12
2.1 Allmänna utgångspunkter	12
2.2 Gällande bestämmelser om förverkande och om verkställighet av utländska brottmålsavgöranden	14
2.3 Kvarstad och beslag på begäran av främmande stat	19
2.3.1 Kvarstad på begäran av främmande stat	19
2.3.2 Beslag på begäran av främmande stat	27
2.3.3 Forumfrågan	34
2.3.4 Vissa lagtekniska frågor	36
2.4 Överenskommelsen med Storbritannien och Nordirland	37
2.4.1 Innehållet i överenskommelsen	37
2.4.2 Sveriges tillträde till överenskommelsen	40
2.4.3 Jämkning av utländska värdeförverkanden	41
2.4.4 Förverkande hos någon annan än den som är tilltalad för brott	43
3 Ikraftträdande	46
4 Upprättade lagförslag	46
5 Specialmotivering	46
5.1 Förslaget till lag om ändring i lagen (1975:295) om användning av vissa tvångsmedel på begäran av främmande stat	46
5.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom	51
5.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.	52
5.4 Förslaget till lag om ändring i lagen (1959:254) om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge	52
6 Hemställan	52
7 Beslut	53
Bilaga 1 Promemorians författningsförslag	54
Bilaga 2 Förteckning över remissinstanserna	60
Bilaga 3 Överenskommelse mellan regeringen i konungariket Sverige och regeringen i Förenade Konungariket Storbritannien och Nordirland om tvångsåtgärder och förverkande avseende vinning av brott	61
Bilaga 4 Till lagrådet remitterade lagförslag	69